

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**METODYKA BADANIA I OCENY NADZORCZEJ (BION)
ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI
(OCENA ZA 2017 R.)**

Warszawa, 2018 r.

SPIS TREŚCI

1. KONCEPCJA BION ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI.....	3
2. MAPA BADANYCH RODZAJÓW RYZYKA	12
3. OCENA RYZYKA W RAMACH BION	16
3.1 OCENA ZAGREGOWANEGO RYZYKA	16
3.1.1 RYZYKO NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZANIA PRZEZ KONTRAHENTA (KREDYTOWE)	17
3.1.1.1 EKSPozycJA NA RYZYKO NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZANIA PRZEZ KONTRAHENTA (KREDYTOWE).....	17
3.1.1.2 JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA RYZYKIEM NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZANIA PRZEZ KONTRAHENTA (KREDYTOWE).....	19
3.1.2 RYZYKO RYNKOWE	20
3.1.2.1 EKSPozycJA NA RYZYKO RYNKOWE	21
3.1.2.2 JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA RYZYKIEM RYNKOWYM	26
3.1.3 RYZYKO AKTUARIALNE	27
3.1.3.1 EKSPozycJA NA RYZYKO AKTUARIALNE	27
3.1.3.2 JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA RYZYKIEM AKTUARIALNYM	30
3.1.4 RYZYKO OPERACYJNE.....	30
3.1.4.1 JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM	35
3.1.4.2 KOREKTA OCENY RYZYKA OPERACYJNEGO	35
3.2 OCENA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ.....	36
3.2.1 OCENA ILOŚCIOWA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	36
3.2.1.1 OCENA JAKOŚCIOWA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	39
3.2.1.2 KOREKTA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	41
3.3 OCENA ZARZĄDZANIA.....	41
3.3.1 KOREKTA OCENY ZARZĄDZANIA.....	56
3.4 KOREKTA OCENY RYZYKA W RAMACH BION	57
4. OCENA ISTOTNOŚCI W RAMACH BION.....	59
4.1 RYZYKO SYSTEMOWE	59
4.2 KOREKTA OCENY ISTOTNOŚCI W RAMACH BION.....	60
5. PRIORYTETYZACJA DZIAŁAŃ NADZORCZYCH	61
ZAŁĄCZNIK 1. WAGI OBSZARÓW I WSKAŹNIKÓW DLA OCENY RYZYKA	64
ZAŁĄCZNIK 2. POZYCJE PRZYJĘTE DO KALKULACJI WSKAŹNIKÓW NA POTRZEBY BION.....	66

1. Koncepcja BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji jest częścią systemu nadzoru opartego na analizie ryzyka, według ujednoczonego podejścia dla nadzorowanych podmiotów we wszystkich sektorach rynku finansowego. BION jest jednocześnie realizacją wymogów art. 341 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 999) (dalej ustawa) w zakresie wykonywania regularnych przeglądów i oceny działalności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, a także wytycznych EIOPA dot. procesu nadzoru (EIOPA-BoS-14/179) w zakresie Rozdziału III – „Badanie i ocena nadzorcza” (Risk Assessment Framework).

BION jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez nadzór na temat zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analiz z za biurka i czynności kontrolnych na miejscu w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji, jak również z zapytań/ankiet kierowanych do zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.

Celem tego procesu jest dokonanie przez organ nadzoru:

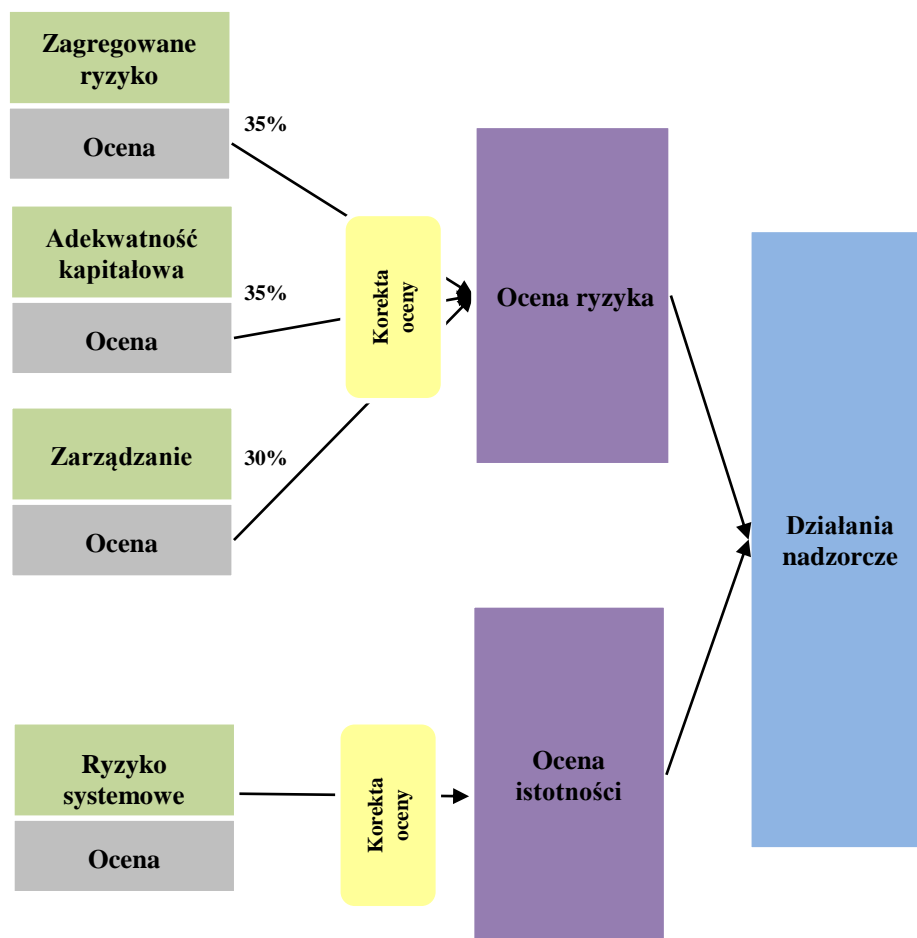
- oceny wymogów jakościowych związanych z systemem zarządzania,
- oceny rodzajów ryzyka, na które dany zakład ubezpieczeń/reasekuracji jest lub może być narażony,
- oceny jakości procesu zarządzania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji istotnymi ryzykami, w tym oceny zdolności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do oszacowania tych ryzyk,
- oceny zgodności działania zakładu ubezpieczeń/reasekuracji z przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi,
- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji działalności,
- efektywnej alokacji zasobów UKNF, które będą kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ustalenia częstotliwości regularnego sprawozdania dla organów nadzoru, o której mowa w art. 312 ust. 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłatność II) (dalej Rozporządzenie Delegowane).

Ocena nadzorcza koncentruje się na istotnych ryzykach i obszarach działalności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji. Każdy zakład ubezpieczeń/reasekuracji otrzymuje ocenę ryzyka, będącą wypadkową ocen zagregowanego ryzyka, adekwatności kapitałowej oraz zarządzania. Dokonywana jest nie tylko ocena ilościowa, ale także ocena jakościowa (ekspercka), która uwzględnia specyfikę poszczególnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji i ich produktów ubezpieczeniowych, jak również system i proces zarządzania ryzykiem. Ocena jakościowa (ekspercka) uwzględnia takie elementy jak forma działalności poszczególnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji (tuw, spółka akcyjna), etap rozwoju, skala i profil działalności, kanały dystrybucji, co oznacza indywidualne podejście do każdego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji (ten sam czynnik może zostać oceniony różnie w zależności od specyfiki zakładu ubezpieczeń/reasekuracji).

W wyniku przeprowadzenia BION zakłady ubezpieczeń/reasekuracji uzyskują ocenę ryzyka i ocenę istotności, które determinują podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym.

Organ nadzoru będzie informował poszczególne zakłady ubezpieczeń/reasekuracji o wynikach BION tj. ocenie ryzyka i ocenie istotności. Proces BION przeprowadzany jest raz w roku.

Schemat 1. BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

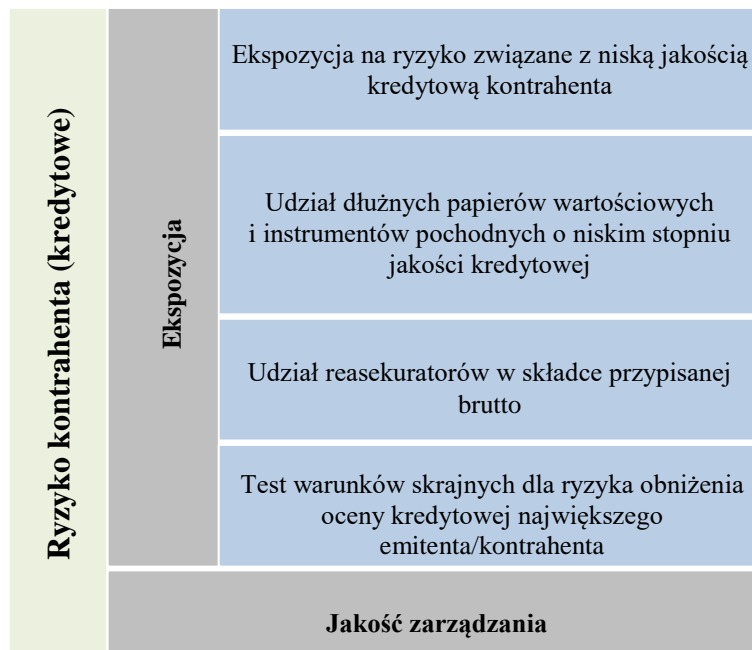

Poszczególne obszary oceny zostały szczegółowo opisane w rozdziałach 3 i 4 niniejszego dokumentu, natomiast możliwe działania nadzorcze związane ze stwierdzonymi w wyniku oceny nieprawidłowościami zamieszczono w rozdziale 5.

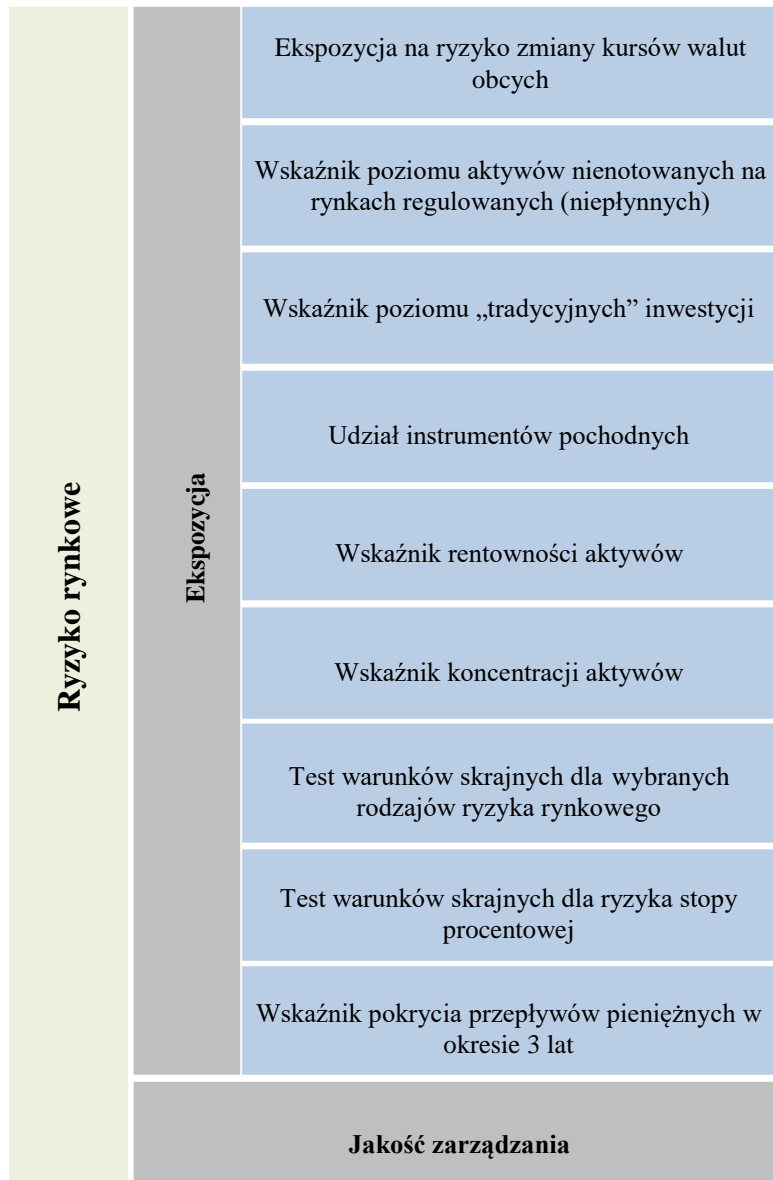
Schemat 2. Ocena dla obszaru zagregowanego ryzyka dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji innych niż mały TUW

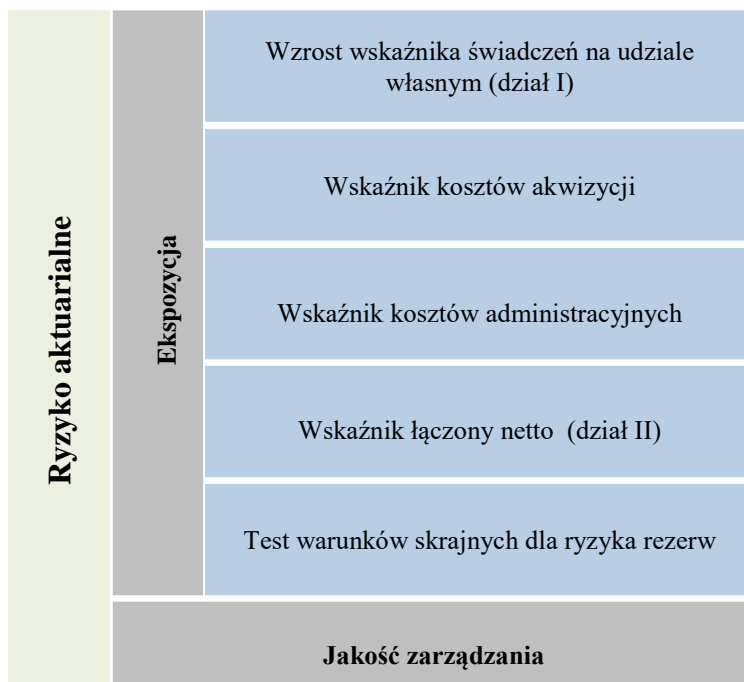
Schemat 3. Ocena dla ryzyka kontrahenta dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji innych niż mały TUW

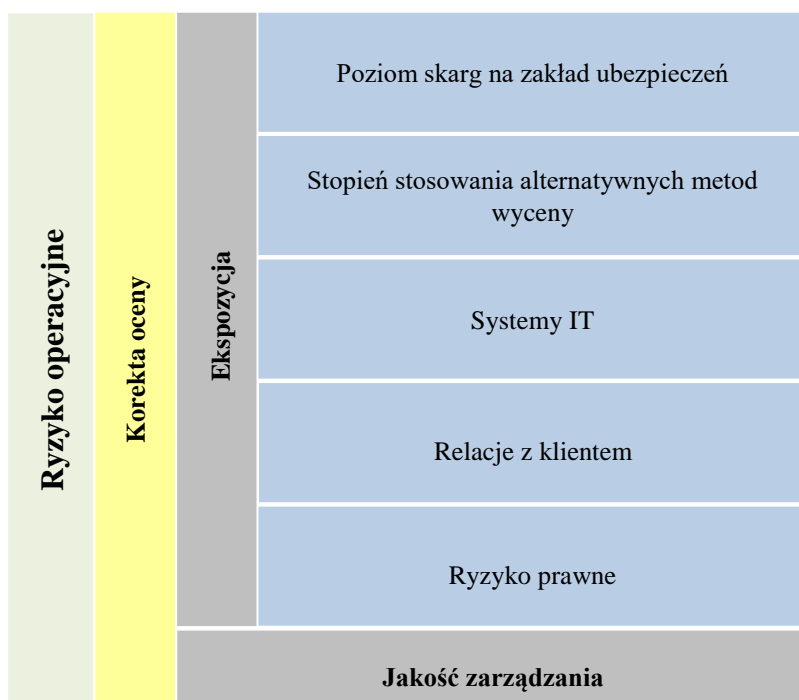
Schemat 4. Ocena dla ryzyka rynkowego dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji innych niż mały TUV

Schemat 5. Ocena dla ryzyka aktuarialnego dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji innych niż mały TUW

Schemat 6. Ocena dla ryzyka operacyjnego dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji innych niż mały TUW

Schemat 7. Ocena dla obszaru zagregowanego ryzyka dla małych TUW

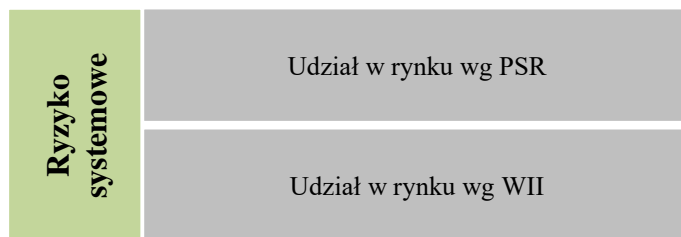
Schemat 8. Ocena dla obszaru adekwatności kapitałowej

Schemat 9. Ocena dla obszaru zarządzania

Ocena zarządzania (waga ogółem 30%)	Korekta oceny	Model biznesowy	Rentowność kapitałów własnych
			Rentowność działalności technicznej
			Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi
			Skala odchylenia od planu finansowego w zakresie składki przypisanej brutto
			Skala odchylenia od planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto
			Ocena jakościowa
	Nadzór właścicielski		
	Informacje ogólne o systemie zarządzania		
	Osoby pełniące kluczowe funkcje		
	System zarządzania ryzykiem		
	System kontroli wewnętrznej		
	Funkcja audytu wewnętrznego		
	Funkcja aktuarialna		
	Outsourcing		
	Sprawozdawczość		
	Relacje z organem nadzoru		

Schemat 10. Ryzyko systemowe

2. Mapa badanych rodzajów ryzyka

I. Ocena zagregowanego ryzyka.

1. Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowe) - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z nieoczekiwanego upadku lub wahań zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i dłużników, na które narażone są zakłady ubezpieczeń/reasekuracji.
2. Ryzyko rynkowe – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych.
 - Ryzyko stopy procentowej – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w strukturze terminowej stóp procentowych lub wahania zmienności stóp procentowych.
 - Ryzyko cen akcji – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany rynkowych cen akcji lub wahania zmienności rynkowych cen akcji.
 - Ryzyko cen nieruchomości – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany rynkowych cen nieruchomości lub wahania zmienności rynkowych cen nieruchomości.
 - Ryzyko spreadu kredytowego – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany w poziomie spreadów kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych wolnych od ryzyka lub wahania ich zmienności.
 - Ryzyko walutowe – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z wrażliwości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych na zmiany kursów wymiany walut lub wahania zmienności tych kursów.
 - Ryzyko koncentracji aktywów - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikająca z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub znaczącej ekspozycji niewykonania zobowiązania przez emitenta papierów wartościowych lub grupę emitentów powiązanych ze sobą.
3. Ryzyko aktuarialne – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.
 - Ryzyko składki i rezerw - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i dotkliwości zdarzeń losowych objętych ochroną ubezpieczeniową lub umowami reasekuracji oraz ze zmienności w zakresie terminu i wysokości wypłat odszkodowań i innych świadczeń.

- Ryzyko katastroficzne - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze znacznej niepewności założeń dotyczących ustalenia wysokości składek oraz tworzenia i ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności, związanych z ekstremalnymi lub wyjątkowymi zdarzeniami losowymi.
 - Ryzyko związane z rezygnacjami – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników wypowiedzeń umów ubezpieczenia i umów reasekuracji, odstąpień od umów ubezpieczenia i umów reasekuracji, przedłużeń umów ubezpieczenia i umów reasekuracji oraz wykupów ubezpieczenia.
 - Ryzyko śmiertelności – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników umieralności w przypadku, gdy wzrost współczynników umieralności prowadzi do zwiększenia wartości tych zobowiązań.
 - Ryzyko długowieczności - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników umieralności, w przypadku gdy spadek współczynników umieralności prowadzi do zwiększenia wartości tych zobowiązań.
 - Ryzyko niezdolności do pracy i zachorowalności - możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników niezdolności do pracy, chorobowości i zachorowalności.
 - Ryzyko kosztów – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian wysokości, zmian trendu lub wahań zmienności kosztów obsługi umów ubezpieczenia i umów reasekuracji.
 - Ryzyko rewizji wysokości rent – możliwość poniesienia straty lub wystąpienia niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać ze zmian poziomu, zmian trendu lub wahań zmienności współczynników rewizji wysokości rent, w związku ze zmianami stanu prawnego lub stanu zdrowia osób ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.
4. Ryzyko operacyjne – możliwość poniesienia straty wynikającą z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, z działań personelu, systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, przy czym nie obejmuje ryzyka wynikającego z decyzji strategicznych oraz ryzyka utraty reputacji.
- Ryzyko IT – możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwego zarządzania technologiami informacyjnymi i procesami.
 - Ryzyko modeli – możliwość poniesienia straty wynikającej z podejmowania decyzji w oparciu o nieprawidłowo opracowane, wdrożone lub stosowane modele.
 - Ryzyko prawne – możliwość poniesienia strat na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich niestabilności, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-

prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami.

- Ryzyko relacji z klientem (ryzyko prowadzenia działalności - conduct risk) – ryzyko wynikające z niewłaściwego prowadzenia działalności przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji lub jego pośredników na którymkolwiek etapie cyklu życia produktu.

II. Ocena adekwatności kapitałowej – ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału wystarczającego do absorpcji strat nieoczekiwanych.

- Ryzyko zarządzania kapitałem – możliwość wystąpienia braku kapitału adekwatnego do ryzyka wynikającego z prowadzonej działalności oraz strategii w zakresie planowania, struktury i źródeł pozyskiwania kapitału, a także możliwość niewłaściwej realizacji strategii (w tym niezyskiwania odpowiedniego wyniku finansowego).
- Ryzyko niewypłacalności – możliwość obniżenia kapitału poniżej poziomu niezbędnego do pokrycia strat.

III. Ocena zarządzania – ryzyko związane z niewłaściwym zarządzaniem, niewystarczającą identyfikacją i ograniczaniem ryzyka prowadzonej działalności, brakiem lub niewystarczającym działaniem kontroli wewnętrznej, nieodpowiednim stosowaniem procedur wewnętrznych lub ich nieprzestrzeganiem.

- Ryzyko biznesowe – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań związanej z błędnym modelem biznesowym, w tym dotyczącej nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej.
- Ryzyko strategiczne – możliwość poniesienia strat na skutek podejmowania niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, braku lub wadliwej realizacji przyjętej strategii oraz w związku ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.
- Ryzyko wyniku finansowego – możliwość realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeb prowadzenia i rozwoju działalności.
- Ryzyko zarządzania – możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań w związku z nieprawidłową strukturą systemu zarządzania, systemem zarządzania ryzykiem, systemem kontroli wewnętrznej i innymi elementami systemu zarządzania.
- Ryzyko utraty reputacji – możliwość poniesienia strat w związku z negatywnym odbiorem wizerunku podmiotu przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną.
- Ryzyko płynności – możliwość niezrealizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji lokat i innych aktywów w celu uregulowania swoich zobowiązań finansowych w momencie, gdy stają się one wymagalne.
- Ryzyko outsourcingu – możliwość poniesienia straty w związku z negatywnym wpływem ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania podmiotu, jego majątku lub pracowników.
- Ryzyko związane z raportowaniem – możliwość poniesienia straty wynikającej z braku, zakresu, niskiej wiarygodności i aktualności informacji zarządczej oraz

niewłaściwie zorganizowanych procesów raportowania (w tym definicji źródeł, wykonawców i odbiorców informacji).

- IV. Ryzyko systemowe – ryzyko związane z możliwym wpływem problemów finansowych i ewentualnej upadłości pojedynczego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji na rynek ubezpieczeniowy lub instytucje działające na rynku finansowym.**

3. Ocena ryzyka w ramach BION¹

$$Ocena\ ryzyka = \max \left(\left(\begin{array}{l} 35\% * Ocena_{zagregowane\ ryzyko} + \\ 35\% * Ocena_{adekwatność\ kapitałowa} + \\ 30\% * Ocena_{zarządzanie} \end{array} \right); \max\{korekta_{ocena_{ryzyka}}\} \right)$$

3.1 Ocena zagregowanego ryzyka

- Mały TUV

$Ocena_{zagregowane\ ryzyko} =$

$$= \max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} ocena\ ekspozycji\ na\ ryzyko - 0,5 & \text{gdy\ jakość\ zarządzania} \in [1,00; 1,75) \\ ocena\ ekspozycji\ na\ ryzyko & \text{gdy\ jakość\ zarządzania} \in [1,75; 2,50) \\ ocena\ ekspozycji\ na\ ryzyko + 0,5 & \text{gdy\ jakość\ zarządzania} \in [2,50; 3,25) \\ ocena\ ekspozycji\ na\ ryzyko + 1,0 & \text{gdy\ jakość\ zarządzania} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right)$$

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$Ocena_{zagregowane\ ryzyko} = \sum_{i=1}^4 SCR'_i \cdot Ocena_ryzyka_i$$

gdzie:

SCR'_i - waga odpowiednio dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego), rynkowego, aktuarialnego, operacyjnego nadawana indywidualnie w zależności od istotności wymogu kapitałowego danego ryzyka w sumie wymogów kapitałowych dla ryzyk wchodzących w skład oceny zagregowanego ryzyka:

$$SCR'_i = \frac{SCR_i}{\sum_{i=1}^4 SCR_i}$$

SCR_i - wartość wymogu kapitałowego odpowiednio dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego), rynkowego, aktuarialnego, operacyjnego, przy czym wymóg kapitałowy dla ryzyka aktuarialnego jest to zagregowany wymóg kapitałowy dla ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie, ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyka aktuarialnego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych za pomocą macierzy pkt 1 załącznika do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej.

$Ocena_ryzyka_i$ – ocena ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, ryzyka rynkowego, ryzyka aktuarialnego, ryzyka operacyjnego.

¹ Ocena poszczególnych wskaźników dokonywana jest na podstawie wartości liczbowych zaokrąglonych do czterech miejsc po przecinku.

3.1.1 Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowe)

Ocena ryzyka_{kredytowe} =

$$= \max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} \text{ocena ekspozycji na ryzyko} - 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 1,0 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right)$$

3.1.1.1 Ekspozycja na ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowe)

1. Ekspozycja na ryzyko związane z niską jakością kredytową kontrahenta

$$ENJKK = 1 - \frac{PW + \acute{S}PD + \acute{S}PDOJU}{I}$$

gdzie:

PW – wartość bilansowa obligacji państwowych, obligacji korporacyjnych, strukturyzowanych papierów wartościowych, zabezpieczonych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa o stopniu jakości kredytowej od 0 do 3 oraz udziałów w jednostkach powiązanych nadzorowanych przez KNF, dla których ostatnia ocena BION wyniosła 1 (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

ŚPD - wartość bilansowa środków pieniężnych i depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

ŚPDOJU – wartość środków pieniężnych, depozytów oraz obligacji państwowych zawartych w jednostkach uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

I – wartość bilansowa lokat, w tym instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik ENJKK $\leq 5,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ENJKK należy do $(5,00\% ; 15,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik ENJKK należy do $(15,00\% ; 30,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik ENJKK $> 30,00\%$

2. Udział dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych o niskim stopniu jakości kredytowej

$$CQS = \frac{0,1 * Lok_4 + \sum_{i=5}^7 0,3 * Lok_i}{\sum_{i=0}^7 Lok_i}$$

gdzie:

Lok_i – wartość bilansowa obligacji państwowych, obligacji korporacyjnych, strukturyzowanych papierów wartościowych, zabezpieczonych papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa o stopniu jakości kredytowej i (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe), przy czym $i=7$ dla ekspozycji bez ratingu

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik CQS $\leq 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik CQS należy do $(1,00\%; 5,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik CQS należy do $(5,00\%; 15,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik CQS $> 15,00\%$

3. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto

$$URS = \frac{URSPB}{SPB}$$

gdzie:

URSPB – udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto

SPB – składka przypisana brutto

Oceny dla działu I:

- 1, gdy wskaźnik URS $\leq 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik URS należy do $(1,00\% ; 5,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik URS należy do $(5,00\% ; 20,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik URS $> 20,00\%$

Oceny dla działu II:

- 1, gdy wskaźnik URS $\leq 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik URS należy do $(1,00\% ; 20,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik URS należy do $(20,00\% ; 50,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik URS $> 50,00\%$

Dodatkowo ocena będzie korygowana o 0,5 klasy w górę w przypadku spełnienia jednego z poniższych warunków:

- dla każdego z reasekuratorów o udziale dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji (KN_r) większym niż 10%, stopień jakości kredytowej jest nie gorszy niż 3,

- dla każdego z reasekuratorów udział dodatknych kwot należnych z umów reasekuracji (KN_r) nie przekracza 10%,
- dla wszystkich reasekuratorów kwoty należne z umów reasekuracji są ujemne.

4. Test warunków skrajnych dla ryzyka obniżenia oceny kredytowej największego emitenta/kontrahenta

- Małe T UW:

$$TWS_{oceny_kredytowej} = 1 - \frac{NAZ_{po\ stresie}}{NAZ_{przed\ stresem}}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$TWS_{oceny_kredytowej} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}; \frac{\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$NAZ_{po\ stresie}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{przed\ stresem}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

Oceny dla małych T UW:

- 1, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej}$ należy do [0,00% ; 25,00%)
- 2, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej}$ należy do [25,00% ; 50,00%)
- 3, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej}$ należy do [50,00% ; 100,00%)
- 4, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej} \geq 100,00\%$

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej} \geq 110,00\%$
- 2, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej}$ należy do [100,00% ; 110,00%)
- 3, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej}$ należy do [0,00% ; 100,00%)
- 4, gdy wskaźnik $TWS_{oceny_kredytowej} < 0,00\%$

3.1.1.2 Jakość zarządzania ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowe)

Ocena jakości zarządzania ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowe) opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących:

- strategii zarządzania ryzykiem, celów, procesów i procedur raportowania dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- sposobu wdrożenia przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji efektywnego i ciągłego określania, mierzenia i monitorowania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

(kredytowego), na które jest lub może być narażony, a także zarządzania nim i prowadzenia sprawozdawczości w jego zakresie,

- środków zastosowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w celu oceny ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- metod, założeń, wyników testów warunków skrajnych i analizy scenariuszowej dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- sposobu uwzględnienia ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego) we własnej ocenie ryzyka i wypłacalności lub ewentualnego uzasadnionego braku uwzględnienia ryzyka,
- sposobu weryfikacji przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji odpowiedności zewnętrznych ocen kredytowych z zewnętrznymi instytucjami oceny wiarygodności kredytowej,
- sposobu przeprowadzenia wewnętrznych dodatkowych ocen wiarygodności kredytowej dla określonych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji wybranych inwestycji,
- sposobu ulokowania aktywów zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” w zakresie ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego), a w szczególności zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, jakości i dywersyfikacji portfela aktywów, w tym braku nadmiernego uzależnienia od jednego, określonego składnika aktywów, emitenta lub grupy emitentów powiązanych ze sobą lub określonego obszaru geograficznego,
- stwierdzenia czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada plan awaryjny dotyczący zrealizowania się ryzyka kontrahenta lub ryzyka zarażenia (w przypadku podmiotu z grupy),
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji zadeklarowanych przez siebie działań mających na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowym).

3.1.2 Ryzyko rynkowe

Ocena ryzyka_{rynkowe} =

$$= \max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} \text{ocena ekspozycji na ryzyko} - 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 1,0 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right)$$

3.1.2.1 Ekspozycja na ryzyko rynkowe

5. Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$RKW = \frac{SCR_{\text{walutowe}}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{walutowe} – kapitałowy wymóg wypłacalności dla ryzyka kursów walut obcych

$\acute{S}W_{SCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy wskaźnik $RKW \leq 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik RKW należy do $(1,00\% ; 5,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik RKW należy do $(5,00\% ; 10,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik $RKW > 10,00\%$

6. Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych (niepłynnych)

$$WNA = \frac{XT + XL}{I}$$

gdzie:

XT – wartość bilansowa aktywów, które nie mogą być przedmiotem obrotu giełdowego, z wyłączeniem następujących aktywów: środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, depozyty, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania oraz udziały w jednostkach powiązanych nadzorowanych przez KNF, dla których ostatnia ocena BION wyniosła 1 (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

XL – wartość bilansowa aktywów, które nie są notowane na giełdzie, z wyłączeniem następujących aktywów: środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, depozyty, jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania oraz udziały w jednostkach powiązanych nadzorowanych przez KNF, dla których ostatnia ocena BION wyniosła 1 (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

I - wartość bilansowa lokat, w tym instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik WNA $\leq 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik WNA należy do $(1,00\% ; 8,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik WNA należy do $(8,00\% ; 15,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WNA $> 15,00\%$

7. Wskaźnik poziomu „tradycyjnych” inwestycji

$$WTI = \frac{TR}{I}$$

gdzie:

TR – wartość bilansowa obligacji państwowych, obligacji korporacyjnych, akcji i udziałów, środków pieniężnych i depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

I – wartość bilansowa lokat, w tym instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik WTI $\geq 90,00\%$
- 2, gdy wskaźnik WTI należy do $[85,00\%;90,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik WTI należy do $[80,00\%;85,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik WTI $< 80,00\%$

8. Udział instrumentów pochodnych

- Mały TUV:

$$UIP = \frac{IP}{NAZ}$$

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$UIP = \frac{IP}{\dot{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

IP – wartość nominalna instrumentów pochodnych służących efektywnemu zarządzaniu portfelem lub dopasowaniu przepływów pieniężnych z aktywów i zobowiązań wykorzystywanych w kontekście portfeli objętych korektą dopasowującą (innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

$\dot{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik UIP = 0,00%
- 2, gdy wskaźnik UIP należy do (0,00% ; 2,00%]
- 3, gdy wskaźnik UIP należy do (2,00% ; 4,00%]
- 4, gdy wskaźnik UIP > 4,00%

Dodatkowo ocena będzie korygowana o:

- 1 klasę w górę, gdy stopień jakości kredytowej kontrahenta dla wszystkich instrumentów pochodnych jest nie gorszy niż 3,
- 0,5 klasy w górę, gdy stopień jakości kredytowej kontrahenta dla co najmniej 80% wartości nominalnej instrumentów pochodnych jest nie gorszy niż 3.

9. Wskaźnik rentowności aktywów

$$WZA = \frac{P}{\sum_{i=1}^5 IA_i \times \frac{1}{5}}$$

gdzie:

P – przychody z inwestycji tj. zyski i straty netto, niezrealizowane zyski i straty, dywidendy, czynsze i odsetki

IA_i - wartość bilansowa w kwartale *i* lokat, w tym instrumentów pochodnych prezentowanych jako aktywa

Oceny dla działu I:

- 1, gdy wskaźnik $WZA \geq 2 * RO_{10}$
- 2, gdy wskaźnik WZA należy do $[RO_{10}; 2*RO_{10})$
- 3, gdy wskaźnik WZA należy do $[0,5*RO_{10}; RO_{10})$
- 4, gdy wskaźnik $WZA < 0,5 * RO_{10}$

Oceny dla działu II:

- 1, gdy wskaźnik $WZA \geq 2 * RO_5$
- 2, gdy wskaźnik WZA należy do $[RO_5; 2*RO_5)$
- 3, gdy wskaźnik WZA należy do $[0,5*RO_5; RO_5)$
- 4, gdy wskaźnik $WZA < 0,5 * RO_5$

RO_n – średnia rentowność n-letnich obligacji Skarbu Państwa na pierwotnych przetargach.

10. Wskaźnik koncentracji aktywów

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$WK = \frac{SCR_{koncentracji}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{koncentracji} – kapitałowy wymóg wypłacalności dla ryzyka koncentracji

acute{S}W_{SCR} - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy wskaźnik WK $\leq 0,50\%$
- 2, gdy wskaźnik WK należy do $(0,50\% ; 2,50\%]$
- 3, gdy wskaźnik WK należy do $(2,50\% ; 10,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WK $> 10,00\%$

Dodatkowo ocena będzie korygowana o 1 klasę w górę, gdy dla wszystkich jednostek powiązanych nadzorowanych przez KNF ostatnia ocena BION wyniosła 1.

11. Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego

- Małe T UW:

$$TWS_{\text{rynkowe}} = 1 - \frac{NAZ_{\text{po stresie}}}{NAZ_{\text{przed stresem}}}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$TWS_{\text{rynkowe}} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{\text{SCR-po stresie}}}{SCR_{\text{po stresie}}}, \frac{\acute{S}W_{\text{MCR-po stresie}}}{MCR_{\text{po stresie}}}\right)$$

gdzie:

$NAZ_{\text{po stresie}}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{\text{przed stresem}}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\acute{S}W_{\text{SCR-po stresie}}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{\text{MCR-po stresie}}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{\text{po stresie}}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{\text{po stresie}}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

Oceny dla małych T UW:

- 1, gdy wskaźnik TWS_{rynkowe} należy do $[0,00\% ; 25,00\%)$
- 2, gdy wskaźnik TWS_{rynkowe} należy do $[25,00\% ; 50,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik TWS_{rynkowe} należy do $[50,00\% ; 100,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $TWS_{\text{rynkowe}} \geq 100,00\%$

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy wskaźnik $TWS_{\text{rynkowe}} \geq 110,00\%$
- 2, gdy wskaźnik TWS_{rynkowe} należy do $[100,00\% ; 110,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik TWS_{rynkowe} należy do $[0,00\% ; 100,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $TWS_{\text{rynkowe}} < 0,00\%$

12. Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$TWS_{stopa\%} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}; \frac{\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

Oceny dla zakładów innych niż mały TUV:

- 1, gdy wskaźnik $TWS_{stopa\%} \geq 110,00\%$
- 2, gdy wskaźnik $TWS_{stopa\%}$ należy do $[100,00\% ; 110,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik $TWS_{stopa\%}$ należy do $[0,00\% ; 100,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $TWS_{stopa\%} < 0,00\%$

13. Wskaźnik pokrycia przepływów pieniężnych w okresie 3 lat

$$WPP = \min\left(\frac{LokW_1 + L}{CF_1(1+r_1)}; \frac{\sum_{i=1}^2 LokW_i + L}{\sum_{k=1}^2 \frac{CF_k}{(1+r_k)^k}}; \frac{\sum_{i=1}^3 LokW_i + L}{\sum_{k=1}^3 \frac{CF_k}{(1+r_k)^k}}\right)$$

gdzie:

$LokW_i$ - wartość bilansowa lokat zaliczanych do kategorii $CIC \in \{1, 2, 5, 6, 74, 8\}$ (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe), których termin wykupu przypada na i -ty rok po roku, za który sporządzana jest ocena

L – wartość bilansowa lokat zaliczanych do kategorii $CIC \in \{71, 72, 73, 75\}$ (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

r_k – bazowa stopa wolna od ryzyka dla PLN dla tenora k^2

CF_k – suma oczekiwanych wpływów pieniężnych pomniejszonych o wpływy pieniężne w k -tym roku projekcji dla ubezpieczeń innych niż związane z ubezpieczeniowym

²Wartości zgodne ze strukturą stóp terminowych opublikowanych przez EIOPA: <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/solvency-ii-technical-information/risk-free-interest-rate-term-structures>.

funduszem kapitałowym i z umowami, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, przy czym jeśli $CF_k < 0$, to k-ty ułamek nie jest uwzględniony w wyliczeniach

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik WPP $\geq 120\%$ lub gdy $CF_1 < 0$ i $CF_2 < 0$ i $CF_3 < 0$
- 2, gdy wskaźnik WPP należy do $[80\% ; 120\%)$
- 3, gdy wskaźnik WPP należy do $[40\% ; 80\%)$
- 4, gdy wskaźnik WPP $< 40\%$

Dodatkowo ocena będzie korygowana o 1 klasę w górę, gdy wartość skorygowanego wskaźnika wynosi co najmniej 120%, przy czym wartość skorygowanego wskaźnika wyliczona jest przy założeniu, że kategorie $CIC \in \{11, 12, 15, 17, 74\}$ są wyłączone ze składników $LokW_i$ i przeniesione do składnika L.

3.1.2.2 Jakość zarządzania ryzykiem rynkowym

Ocena jakości zarządzania ryzykiem rynkowym opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących:

- strategii zarządzania ryzykiem, celów, procesów i procedur raportowania dla ryzyka rynkowego,
- sposobu wdrożenia przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji efektywnego i ciągłego określania, mierzenia i monitorowania ryzyka rynkowego, na które jest lub może być narażony, a także zarządzania nim i prowadzenia sprawozdawczości w jego zakresie,
- środków zastosowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w celu oceny ryzyka rynkowego,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka rynkowego,
- metod, założeń, wyników testów warunków skrajnych i analizy scenariuszowej dla ryzyka rynkowego,
- sposobu uwzględnienia ryzyka rynkowego we własnej ocenie ryzyka i wypłacalności lub ewentualnego uzasadnionego braku uwzględnienia tego ryzyka,
- sposobu wywiązywania się przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji z obowiązków wynikających z EMIR³,
- sposobu ulokowania aktywów zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” w zakresie ryzyka rynkowego, a w szczególności:
 - zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, jakości, płynności, rentowności i dywersyfikacji portfela aktywów,
 - zapewnienia, aby portfel aktywów odpowiadał charakterowi i czasowi trwania zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych,

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji

- zapewnienia, że zakład ubezpieczeń/reasekuracji stale kontroluje ryzyko rynkowe przy zarządzaniu aktywami,
- sposobu zarządzania ryzykiem związanym z inwestowaniem w instrumenty pochodne,
- zapewnienia ostrożnego poziomu inwestycji w aktywa niedopuszczone do obrotu na regularnym rynku,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem rynkowym w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji zadeklarowanych przez siebie działań mających na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem rynkowym.

3.1.3 Ryzyko aktuarialne

$$\begin{aligned}
 & \text{Ocena ryzyka}_{\text{aktuarialne}} = \\
 & = \max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} \text{ocena ekspozycji na ryzyko} - 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 1,0 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right)
 \end{aligned}$$

3.1.3.1 Ekspozycja na ryzyko aktuarialne

14.

Wzrost wskaźnika świadczeń na udziale własnym (tylko dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu I)

$$\begin{aligned}
 WWSW &= \sum_{i=-3}^0 \frac{WSW_i - WSW_{i-1}}{WSW_{i-1}} \cdot w_i \\
 WSW_i &= \frac{Oi\acute{S}_i + ZSIR}{SZN_i}
 \end{aligned}$$

gdzie:

$Oi\acute{S}_i$ – odszkodowania i świadczenia za rok i

SZN_i – składka zarobiona na udziale własnym za rok i

$ZSIR_i$ - zmiana stanu innych rezerw techniczno - ubezpieczeniowych na udziale własnym za rok i

$$w_i = \begin{cases} \frac{4}{10} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{3}{10} & \text{gdy } i = -1 \\ \frac{2}{10} & \text{gdy } i = -2 \\ \frac{1}{10} & \text{gdy } i = -3 \end{cases}, \text{ albo}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{3}{6}, & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{2}{6}, & \text{gdy } i = -1, \text{ jeżeli } WSW_{-4}=0, \text{ albo} \\ \frac{1}{6}, & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3}, & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3}, & \text{gdy } i = -1 \end{cases}, \text{ jeżeli } WSW_{-4}=0 \text{ i } WSW_{-3}=0, \text{ albo}$$

$w_0 = 1$, , jeżeli $WSW_{-4}=0$, $WSW_{-3}=0$ i $WSW_{-2}=0$,

Jeżeli $WSW_{i-1} = 0$, to i-ty składnik sumy nie jest uwzględniany.

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik WWSW $\leq 5,00\%$ lub $WSW_{-1} = WSW_{-2} = WSW_{-3} = WSW_{-4} = 0$
- 2, gdy wskaźnik WWSW należy do $(5,00\% ; 15,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik WWSW należy do $(15,00\% ; 25,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WWSW $> 25,00\%$

15. Wskaźnik kosztów akwizycji

$$WKA = \frac{KAK}{SZB}$$

gdzie:

KAK – koszty akwizycji

SZB – składka zarobiona brutto

Oceny dla działu I:

- 1, gdy wskaźnik WKA $\leq 10,00\%$
- 2, gdy wskaźnik WKA należy do $(10,00\%; 20,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik WKA należy do $(20,00\%; 40,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WKA $> 40,00\%$

Oceny dla działu II:

- 1, gdy wskaźnik WKA $\leq 15,00\%$
- 2, gdy wskaźnik WKA należy do $(15,00\%; 25,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik WKA należy do $(25,00\%; 40,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WKA $> 40,00\%$

16. Wskaźnik kosztów administracyjnych

$$WKD = \frac{KAD}{SPB}$$

gdzie:

KAD – koszty administracyjne

SPB – składka przypisana brutto

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik WKD $\leq 5,00\%$
- 2, gdy wskaźnik WKD należy do $(5,00\%; 10,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik WKD należy do $(10,00\%; 25,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik WKD $> 25,00\%$

17. Wskaźnik łączony netto (tylko dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu II)

$$WŁN = \frac{OiŚ + KDU}{SZN}$$

gdzie:

OiŚ – odszkodowania i świadczenia

KDU – koszty działalności ubezpieczeniowej

SZN – składka zarobiona na udziale własnym

Oceny:

1, gdy wskaźnik WŁN $\leq 100,00\%$

2, gdy wskaźnik WŁN należy do $(100,00\%; 105,00\%]$

3, gdy wskaźnik WŁN należy do $(105,00\%; 110,00\%]$

4, gdy wskaźnik WŁN $> 110,00\%$

18. Test warunków skrajnych dla ryzyka rezerw⁴

- Małe T UW:

$$TWS_{rezerw} = 1 - \frac{NAZ_{po\ stresie}}{NAZ_{przed\ stresem}}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$TWS_{rezerw} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}; \frac{\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$NAZ_{po\ stresie}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{przed\ stresem}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

Oceny dla małych T UW:

1, gdy wskaźnik TWS_{rezerw} należy do $[0,00\%; 25,00\%)$

2, gdy wskaźnik TWS_{rezerw} należy do $[25,00\%; 50,00\%)$

3, gdy wskaźnik TWS_{rezerw} należy do $[50,00\%; 100,00\%)$

4, gdy wskaźnik $TWS_{rezerw} \geq 100,00\%$

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW

1, gdy wskaźnik $TWS_{rezerw} \geq 110,00\%$

2, gdy wskaźnik TWS_{rezerw} należy do $[100,00\%; 110,00\%)$

3, gdy wskaźnik TWS_{rezerw} należy do $[0,00\%; 100,00\%)$

4, gdy wskaźnik $TWS_{rezerw} < 0,00\%$

⁴ Dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu II wykorzystywany jest scenariusz dotyczący wypłat zadośćuczynień dla osób bliskich poszkodowanego w stanie wegetatywnym.

3.1.3.2 Jakość zarządzania ryzykiem aktuariálním

Ocena jakości zarządzania ryzykiem aktuariálním opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących:

- strategii zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, celów, procesów i procedur raportowania dla ryzyka aktuariálního,
- sposobu wdrożenia przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji efektywnego i ciągłego określania, mierzenia i monitorowania ryzyka aktuariálního, na które jest lub może być narażony, a także zarządzania nim i prowadzenia sprawozdawczości w jego zakresie,
- środków zastosowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w celu oceny ryzyka aktuariálního,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka aktuariálního,
- metod, założeń, wyników testów warunków skrajnych i analizy scenariuszowej dla ryzyka aktuariálního,
- sposobu uwzględnienia ryzyka aktuariálního we własnej ocenie ryzyka i wypłacalności lub ewentualnego uzasadnionego braku uwzględnienia tego ryzyka,
- adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- metod i założeń stosowanych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- adekwatności składki,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem aktuariálním w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji zadeklarowanych przez siebie działań mających na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem aktuariálním.

3.1.4 Ryzyko operacyjne

Ocena ryzyka_{operacyjne} =

$$= \max \left(1; \min \left(\max \left(\begin{cases} \text{ocena ekspozycji na ryzyko} - 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} & \text{gdy jakość zarządzania} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 0,5 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ekspozycji na ryzyko} + 1,0 & \text{gdy jakość zarządzania} \in [3,25; 4,00] \end{cases}; \text{korekta}_{\text{ryzyko operacyjne}} \right); 4 \right) \right)$$

19. Poziom skarg na zakład ubezpieczeń

- Dział I

$$PS = \frac{LS}{LO} = \frac{LS_{\text{dział I}}}{LO_{\text{dział I}}}$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$PS = \frac{\frac{LS}{LRA}}{\frac{LS_{dział II}}{LRA_{dział II}}}$$

gdzie:

LS – liczba skarg na zakład ubezpieczeń

LS_{dział I} – łączna liczba skarg na zakłady ubezpieczeń działu I

LS_{dział II} – łączna liczba skarg na zakłady ubezpieczeń działu II

LO – liczba ubezpieczonych osób

LO_{dział I} – liczba ubezpieczonych osób w zakładach działu I

LRA – liczba ubezpieczonych ryzyk aktywnych w trakcie roku

LRA_{dział II} – liczba ubezpieczonych ryzyk aktywnych w trakcie roku w zakładach działu II

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik PS $\leq 25,00\%$
- 2, gdy wskaźnik PS należy do $(25,00\% ; 100,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik PS należy do $(100,00\% ; 400,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik PS $> 400,00\%$

20. Stopień stosowania alternatywnych metod wyceny

$$SAMW = \frac{L3}{IAZ}$$

gdzie:

L3 – wartość bilansowa lokat, dla których stosowane są alternatywne metody wyceny (w przypadku instrumentów pochodnych prezentowanych jako zobowiązania uwzględniane są wartości bezwzględne wartości bilansowej), z wyłączeniem lokat zaliczanych do kategorii CIC 7

IAZ – wartość bilansowa lokat (w przypadku instrumentów pochodnych prezentowanych jako zobowiązania uwzględniane są wartości bezwzględne wartości bilansowej)

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik SAMW $\leq 2,00\%$
- 2, gdy wskaźnik SAMW należy do $(2,00\% ; 15,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik SAMW należy do $(15,00\% ; 60,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik SAMW $> 60,00\%$

21. Systemy IT

Ocena systemów IT jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia ona co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada dokumentację dotyczącą wykorzystywanych systemów IT, w tym zasady/procedury zapewniające ciągłość działania systemów IT oraz politykę bezpieczeństwa informacji?

- Czy wykorzystywane systemy IT są kompatybilne, niezawodne, bezpieczne i adekwatne do skali i profilu działalności?
- Czy jest zapewniona dostępność, integralność oraz poufność informacji przetwarzanych za pomocą systemów IT?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji funkcjonuje system zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji prowadzi rejestr incydentów bezpieczeństwa środowiska IT oraz czy rejestr ten jest poddawany odpowiedniej analizie, na podstawie której wprowadzane są w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji rozwiązania mające na celu poprawę w zakresie obszarów wskazanych w raporcie?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wystąpiły incydenty związane z naruszeniem bezpieczeństwa środowiska IT, a jeśli tak, to w jaki sposób zakład ubezpieczeń/reasekuracji na nie zareagował?
- Czy i ile było istotnych błędów w funkcjonowaniu systemów IT powodujących generowanie nieprawidłowych danych w ocenianym okresie?
- Czy i ile było przypadków awarii (przerw w funkcjonowaniu) systemów IT w ocenianym okresie, a jeśli tak, to ile awarii miało istotny wpływ na funkcjonowanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji klasyfikuje systemy informatyczne i przetwarzane w nich informacje, uwzględniając wymagany dla tych systemów i informacji poziom bezpieczeństwa?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji jest w fazie wprowadzania nowych systemów informatycznych istotnych z punktu widzenia działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji korzysta z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing, a jeśli tak to jakie usługi informatyczne są dostarczane w modelu Cloud Computing oraz czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do wytycznych organu nadzoru w tym zakresie?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zarządza zmianą w systemach IT?
- Czy systemy informatyczne i oprogramowanie komponentów infrastruktury IT w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji są na bieżąco aktualizowane po udostępnieniu aktualizacji/poprawek oraz czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wykorzystywane są systemy informatyczne lub komponenty infrastruktury IT posiadające wsparcia producentów?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji w umowach outsourcingowych w zakresie IT zawarło postanowienia dotyczące kontroli nad jakością i bezpieczeństwem otrzymywanych usług?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytycznych organu nadzoru dotyczących obszaru systemu IT lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do systemów IT stosowanych w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

22. Relacje z klientem

Ocena relacji z klientem jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia ona co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada jasno określoną, aktualną, kompletną, stosowaną w praktyce i zgodną z prawem dokumentację dotyczącą relacji z klientami ?
- Czy liczba skarg i pozwów jest istotna z punktu widzenia skali i profilu działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji istnieje osoba lub komórka organizacyjna, której zadaniem jest rzetelne zbadanie i rozpatrywanie skarg, a także identyfikacja oraz analiza nieprawidłowości, w celu podjęcia odpowiednich działań mających na celu ograniczenie sytuacji powodujących ich wystąpienie w przyszłości?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji uwzględnia możliwość ugodowego rozwiązywania sporów i przekazuje klientom informację na ten temat?
- Czy organ nadzoru/UOKIK nałożył na zakład ubezpieczeń/reasekuracji karę w obszarze relacji z klientami np. w związku z nieterminową likwidacją szkód lub zbyt wysokimi opłatami likwidacyjnymi?
- Czy w toku postępowania przed UOKIK, Prezes UOKIK zobowiązał zakład ubezpieczeń/reasekuracji, w drodze decyzji, do wykonania przyjętych na siebie zobowiązań do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji monitorowany jest przebieg procesu relacji z klientem oraz przebieg procesu likwidacji szkód?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji przekazuje klientom w OWU i materiałach informacyjnych rzetelne i przejrzyste informacje?
- Czy przed zawarciem przez klienta umowy są mu udostępniane wszelkie niezbędne informacje dotyczące charakteru i konstrukcji produktu, mające znaczenie dla podjęcia przez klienta decyzji (m.in. postanowienia umowne w tym wzorce umowy oraz istotne informacje na temat umowy zamieszczone w innych dokumentach)?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia odpowiednią kontrolę (w tym kontrolę prawną) w zakresie tworzenia publikowanych oraz przekazywanych klientom materiałów marketingowych i informacyjnych (w tym OWU)?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia mechanizmy kontroli w zakresie bezpiecznego przetwarzania danych pozyskanych od klientów (zapobiegających ich nieuprawnionemu użyciu), w tym w przypadku współpracowania z agentami?
- Czy były zastrzeżenia do procesu rozpatrywania skarg?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wdrożył zasady lub procedury w celu realizacji obowiązków wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących

detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP)?

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytycznych organu nadzoru dotyczących obszaru relacji z klientem (w szczególności dotyczących systemu zarządzania produktem) lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do kwestii dotyczących relacji z klientem wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

23. Ryzyko prawne

Ocena dotycząca ryzyka prawnego jest oceną ekspercką, opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia ona co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji konstruuje swoją ofertę produktową w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko poniesienia strat w przypadku zmian prawa?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji monitoruje i analizuje zmiany regulacji prawnych/otoczenia rynkowego mające wpływ na kształt oferty produktowej?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia odpowiednią kontrolę prawną w zakresie tworzenia OWU, w sposób pozwalający na skuteczne wyeliminowanie na etapie tworzenia wzorca postanowień abuzywnych oraz zapewniający, że formułowane postanowienia OWU będą jednoznaczne, przejrzyste i zrozumiałe?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji ma wdrożone procedury zapewniające zabezpieczenie przed fraudami/praniem brudnych pieniędzy?
- Czy stwierdzone były przypadki fraudów/prania brudnych pieniędzy, a jeśli tak, to jakie działania podjął zakład ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zmiany w prawie/regulacjach prawnych (jeżeli wystąpiły) wpłynęły negatywnie na wykonalność umów ubezpieczenia, a jeśli tak, to czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji podjął odpowiednie działania, aby zminimalizować takie ryzyko w przyszłości?
- Czy były przypadki zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji wewnętrznych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji jest stroną w sprawach sądowych, a jeśli tak ile z nich zakończyło się zasądzeniem od zakładu ubezpieczeń roszczenia w całości lub w części, względnie, ugodą sądową lub pozasądową dla zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy są zastrzeżenia do jakości dokumentacji formalno-prawnej?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?
- Czy były zastrzeżenia do kwestii dot. ryzyka prawnego wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?

3.1.4.1 Jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ocena jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących:

- strategii zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, celów, procesów i procedur raportowania dla ryzyka operacyjnego, w tym posiadania odpowiedniej bazy danych zdarzeń operacyjnych (rejestrów incydentów operacyjnych),
- sposobu wdrożenia przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji efektywnego i ciągłego określania, mierzenia i monitorowania ryzyka operacyjnego, na które jest lub może być narażony, a także zarządzania nim i prowadzenia sprawozdawczości w jego zakresie,
- środków zastosowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w celu oceny ryzyka operacyjnego,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka operacyjnego,
- metod, założeń, wyników testów warunków skrajnych i analizy scenariuszowej dla ryzyka operacyjnego,
- stosowania odpowiednich modeli wyceny aktywów i zobowiązań, w tym rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- stosowania odpowiednich modeli przy taryfikacji składek,
- stosowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji modeli do zarządzania ryzykiem (np. w ramach własnej oceny ryzyka i wypłacalności)
- oceny jakości zarządzania ryzykiem modeli dla modeli stosowanych w ramach wyceny aktywów i zobowiązań, własnej oceny ryzyka i wypłacalności, taryfikacji składek, a także wymogu kapitałowego (gdy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje model wewnętrzny),
- sposobu uwzględnienia ryzyka operacyjnego we własnej ocenie ryzyka i wypłacalności lub ewentualnego uzasadnionego braku uwzględnienia tego ryzyka,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem operacyjnym w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji zadeklarowanych przez siebie działań mających na celu poprawę jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym.

3.1.4.2 Korekta oceny ryzyka operacyjnego

1. Jeżeli na zakład ubezpieczeń/reasekuracji została nałożona kara przez organ nadzoru lub UOKIK dotycząca relacji z klientem, to ocena ryzyka operacyjnego nie może być lepsza niż 1,75.
2. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje działań mających na celu mitygowanie ryzyk wynikających z istotnych obszarów ryzyka operacyjnego, to ocena ryzyka operacyjnego nie może być lepsza niż 2,50.
3. Jeżeli ocena relacji z klientem jest co najmniej równa 3,00, to ocena ryzyka operacyjnego nie może być lepsza niż ta ocena.

3.2 Ocena adekwatności kapitałowej

$$Ocena_{adekwatność\ kapitałowa} = \max \left(\begin{matrix} 0,7 * Ocena_{ilościowa} + \\ 0,3 * Ocena_{jakościowa} \end{matrix} \right); \max\{korekta_{ocena_{adekwatność\ kapitałowa}}\}$$

3.2.1 Ocena ilościowa adekwatności kapitałowej

24. Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych

- Małe T UW:

$$PWK = \text{Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$PWK = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}; \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

gdzie:

SCR - kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR - minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

Oceny dla małych T UW:

- 1, gdy wskaźnik $PWK \geq 0,00$
- 4, gdy wskaźnik $PWK < 0,00$

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW (dział I):

- 1, gdy wskaźnik $PWK \geq 175,00\%$
- 2, gdy wskaźnik PWK należy do $[110,00\% ; 175,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik PWK należy do $[100,00\% ; 110,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $PWK < 100,00\%$

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW (dział II):

- 1, gdy wskaźnik $PWK \geq 150,00\%$
- 2, gdy wskaźnik PWK należy do $[110,00\% ; 150,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik PWK należy do $[100,00\% ; 110,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $PWK < 100,00\%$

25. Liczba wystąpień braku pokrycia wymagań kapitałowych w okresie ostatnich 3 lat

Ocenie podlegają wyniki z 11 ostatnich kwartałów (bez okresu sprawozdawczego, za który sporządzana jest ocena), przy czym w przypadku danych za IV kwartał uwzględniane są dane ze sprawozdania rocznego.

$$LPWK = \sum_{t=-11}^{-1} m_t * \omega_t$$

$$\omega_t = \begin{cases} 1, & \text{gdy } t \in [-11; -8] \\ 2, & \text{gdy } t \in [-7; -4] \\ 3, & \text{gdy } t \in [-3; -1] \end{cases}$$

- Małe T UW:

$$m_t = \begin{cases} 1 & PWK_t < 0 \\ 0 & \text{wpp} \end{cases}$$

$$PWK_t = \begin{cases} \text{Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami}, & \text{gdy } t \in [-7; -1] \\ \text{Kapitały własne}, & \text{gdy } t \in [-11; -8] \end{cases}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$m_t = \begin{cases} 1 & \text{gdy } PWK_t < 100,00\% \\ 0 & \text{gdy } PWK_t \geq 100,00\% \end{cases}$$

$$PWK_t = \begin{cases} \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}; \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right) & \text{gdy } t \in [-7; -1] \\ \min\left(\frac{\acute{S}rodki \ w\acute{a}sne}{\text{Margines wyp\acute{a}calno\acute{s}ci}}, \frac{\acute{S}rodki \ w\acute{a}sne}{\text{Kapita\acute{l} gwarancyjny}}\right) & \text{gdy } t \in [-11; -8] \end{cases}$$

gdzie:

SCR - kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR - minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik LPWK = 0
- 2, gdy wskaźnik LPWK = 1 lub 2
- 3, gdy wskaźnik LPWK = 3 lub 4
- 4, gdy wskaźnik LPWK \geq 5

26. Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$W\acute{S}W_{kat1} = \frac{\acute{S}W_{kat1}}{\max(SCR; MCR)}$$

gdzie:

$\acute{S}W_{kat1}$ - wartość dopuszczonych podstawowych środków własnych kat. 1

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

Oceny dla zakładów innych niż mały TUW:

- gdy $\max(\text{SCR}, \text{MCR}) = \text{SCR}$:
 - 1, gdy wskaźnik $\text{WŚW}_{\text{kat1}} \geq 100,00\%$
 - 2, gdy wskaźnik WŚW_{kat1} należy do $[75\% ; 100\%)$
 - 3, gdy wskaźnik WŚW_{kat1} należy do $[60\% ; 75\%)$
 - 4, gdy wskaźnik $\text{WŚW}_{\text{kat1}} < 60\%$
- gdy $\max(\text{SCR}, \text{MCR}) = \text{MCR}$:
 - 1, gdy wskaźnik $\text{WŚW}_{\text{kat1}} \geq 120,00\%$
 - 2, gdy wskaźnik WŚW_{kat1} należy do $[100\% ; 120\%)$
 - 3, gdy wskaźnik WŚW_{kat1} należy do $[90\% ; 100\%)$
 - 4, gdy wskaźnik $\text{WŚW}_{\text{kat1}} < 90\%$

27. Udział oczekiwanych zysków z przyszłych składek w dopuszczonych środkach własnych

- Zakłady inne niż mały TUW:

$$E\text{PiFP} = \frac{E\text{PiFP}' \cdot (1 - \text{URR})}{\hat{S}W_{\text{SCR}}}$$

$$\text{URR} = \max\left(\frac{\max(0; \text{KN})}{\text{BE} + \text{RŁ}}; 0\right)$$

gdzie:

$E\text{PiFP}'$ – oczekiwane zyski z przyszłych składek – ogółem

KN - kwoty należne z umów reasekuracji

BE - najlepsze oszacowanie

RŁ - rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie

$\hat{S}W_{\text{SCR}}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

Oceny dla zakładów innych niż mały TUW:

- 1, gdy wskaźnik $E\text{PiFP} \leq 5,00\%$
- 2, gdy wskaźnik $E\text{PiFP}$ należy do $(5,00\% ; 15,00\%]$
- 3, gdy wskaźnik $E\text{PiFP}$ należy do $(15,00\% ; 60,00\%]$
- 4, gdy wskaźnik $E\text{PiFP} > 60,00\%$

Dodatkowo ocena będzie korygowana o 1 klasę w górę w przypadku, gdy wskaźnik wypłacalności bez uwzględniania oczekiwanych zysków z przyszłych składek ($\text{PWK}_{E\text{PiFP}}$) wynosi co najmniej 175% w przypadku zakładów działu I lub co najmniej 150% w przypadku zakładów działu II: $\text{PWK}_{E\text{PiFP}} = \min\left(\frac{\hat{S}W_{\text{SCR}} - E\text{PiFP}'}{\text{SCR}}; \frac{\hat{S}W_{\text{MCR}} - E\text{PiFP}'}{\text{MCR}}\right)$

28. Poziom niedoszacowania planu finansowego⁵ w zakresie wskaźnika pokrycia wymogów kapitałowych

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$PPWK = \frac{PWK}{PWK_{plan}}$$

gdzie:

PWK - wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych

PWK_{plan} – wskaźnik pokrycia wymogów kapitałowych ujęty w planie finansowym

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy wskaźnik PPWK $\geq 95,00\%$
- 2, gdy wskaźnik PPWK należy do $[80\% ; 95\%)$
- 3, gdy wskaźnik PPWK należy do $[60\% ; 80\%)$
- 4, gdy wskaźnik PPWK $< 60,00\%$

29. Poziom niedoszacowania planu finansowego⁵ w zakresie wysokości środków własnych na pokrycie SCR

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$P\acute{S}W = \frac{\acute{S}W}{\acute{S}W_{plan}}$$

gdzie:

$\acute{S}W$ – kwota dostępnych środków własnych

$\acute{S}W_{plan}$ – kwota dostępnych środków własnych ujętych w planie finansowym

Oceny dla zakładów innych niż mały T UW:

- 1, gdy P $\acute{S}W \geq 95,00\%$
- 2, gdy wskaźnik P $\acute{S}W$ należy do $[80\% ; 95\%)$
- 3, gdy wskaźnik P $\acute{S}W$ należy do $[60\% ; 80\%)$
- 4, gdy P $\acute{S}W < 60,00\%$

3.2.1.1 Ocena jakościowa adekwatności kapitałowej

Ocena jakościowa adekwatności kapitałowej opiera się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru dotyczących:

- celów, zasad i procesów stosowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w celu zarządzania swoimi środkami własnymi,

⁵ Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji wskazanego jako plan do realizacji. W przypadku połączenia zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

- struktury, wysokości i jakości środków własnych,
- jakości wyliczeń minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności,
- identyfikacji wszelkich istotnych ryzyk, które nie zostały w pełni uwzględnione w wyznaczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności zgodnie z art. 249 ust. 6 ustawy, a powinny być tym wymogiem objęte oraz sposobu zarządzania nimi przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji,
- zasad zarządzania kapitałem i średnioterminowego planu zarządzania kapitałem,
- wypełniania obowiązków informacyjnych, o których mowa w art. 312 ustawy,
- istnienia ryzyka niezgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności lub minimalnym wymogiem kapitałowym,
- wyników własnej oceny ryzyka i wypłacalności, przy uwzględnieniu czy własna ocena ryzyka i wypłacalności:
 - jest prospektywna,
 - jest powiązana ze strategią, modelem biznesowym, apetytem na ryzyko oraz limitami tolerancji,
 - uwzględnia wszystkie istotne ryzyka, na jakie zakład ubezpieczeń/reasekuracji jest narażony (w tym ryzyka nieuwzględnione w kapitałowym wymogu wypłacalności oraz ryzyka nowopowstające)
 - uwzględnia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne,
 - uwzględnia wpływ technik ograniczania ryzyka,
- oceny ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności, a w szczególności:
 - wykorzystanie odpowiednich metod opracowanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji,
 - odpowiedniego powiązania ze stosowaną własną identyfikacją ryzyk,
 - stosowania testów warunków skrajnych i scenariuszy dopasowanych do profilu ryzyka zakładu ubezpieczeń/reasekuracji,
 - określenie dla zidentyfikowanych ryzyk zapotrzebowania kapitałowego w horyzoncie planowania biznesowego lub innych metod zarządzania nimi,
 - posiadania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji środków na pokrycie własnych potrzeb w zakresie wypłacalności,
- oceny ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności, minimalnym wymogiem kapitałowym i wymogami dotyczącymi rezerw, a w szczególności:
 - metod i działań podejmowanych w celu zapewnienia ciągłej zgodności,
 - stosowania realnych, dotkliwych, prospektywnych scenariuszy i testów warunków skrajnych,
 - prognozy wymogów kapitałowych w scenariuszu podstawowym i przynajmniej jednym niekorzystnym scenariuszu alternatywnym,

- prognozy wysokości rezerw i działań podejmowanych w celu zapewnienia ich odpowiedniości,
- możliwych działań podejmowanych w niekorzystnych scenariuszach, ich efektywności i realności,
- uwzględnienie odwrotnych testów warunków skrajnych,
- oceny odchylenia profilu ryzyka od założeń leżących u podstaw regulacyjnego wymogu kapitałowego, a w szczególności:
 - zakresu analizy i stosowanych metod,
 - identyfikacji ryzyk nieobjętych wymogiem regulacyjnym,
 - oszacowania wpływu odchylenia od założeń i ewentualnych dalszych działań,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. adekwatności kapitałowej w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- realizowania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji zadeklarowanych przez siebie działań mających na celu poprawę jakości adekwatności kapitałowej.

3.2.1.2 Korekta oceny adekwatności kapitałowej

1. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji błędnie wyliczał środki własne, to ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 2,00.
2. Jeżeli ocena jakości kapitałowej wynosi 4,00, to ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej nie może być lepsza niż 3,50.
4. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust.2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej wynosi 4,00.
5. Jeśli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie spełni przynajmniej raz w ciągu roku wymogu w zakresie środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych, to ocena adekwatności kapitałowej wynosi 4,00.

3.3 Ocena zarządzania

$$Ocena_{zarządzanie} = \max \left(\sum_i w_i * Ocena_i; \max\{korekta_{oceny\ zarządzania}\} \right)$$

gdzie:

i – obszar oceny zarządzania tj. model biznesowy, nadzór właścicielski, informacje ogólne o systemie zarządzania, osoby pełniące kluczowe funkcje, system zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej, funkcja audytu wewnętrznego, funkcja aktuarialna, outsourcing, sprawozdawczość, relacje z organem nadzoru

w_i – waga obszaru oceny zarządzania określona w załączniku 1

$Ocena_i$ – ocena danego obszaru oceny zarządzania

30. Model biznesowy

30.1. Rentowność kapitałów własnych

$$ROE = \frac{WF}{KW_{\text{średnia wartość z ostatnich 5 kwartałów}}}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

$KW_{\text{średnia wartość z ostatnich 5 kwartałów}}$ – średnia wartość kapitałów własnych z ostatnich 5 kwartałów

Oceny dla spółek akcyjnych:

- 1, gdy wskaźnik ROE $\geq 12,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROE należy do $[5,00\% ; 12,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROE należy do $[0,00\% ; 5,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROE $< 0,00\%$

Oceny dla TUW:

- 1, gdy wskaźnik ROE $\geq 4,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROE należy do $[1,50 ; 4,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROE należy do $[0,00\% ; 1,50\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROE $< 0,00\%$

30.2. Rentowność działalności technicznej

$$ROT = \frac{WT}{SZN}$$

gdzie:

WT – wynik techniczny

SZN – składka zarobiona na udziale własnym

Oceny dla działu I (spółki akcyjne):

- 1, gdy wskaźnik ROT $\geq 10,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROT należy do $[4,00\% ; 10,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROT należy do $[0,00\% ; 4,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROT $< 0,00\%$ lub SZN < 0

Oceny dla działu I (TUW):

- 1, gdy wskaźnik ROT $\geq 4,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROT należy do $[2,00\% ; 4,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROT należy do $[0,00\% ; 2,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROT $< 0,00\%$ lub SZN < 0

Oceny dla działu II (spółki akcyjne):

- 1, gdy wskaźnik ROT $\geq 8,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROT należy do $[0,00\% ; 8,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROT należy do $[-2,00\% ; 0,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROT $< -2,00\%$ lub $SZN < 0$

Oceny dla działu II (TUW):

- 1, gdy wskaźnik ROT $\geq 3,00\%$
- 2, gdy wskaźnik ROT należy do $[0,00\% ; 3,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik ROT należy do $[-2,00\% ; 0,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik ROT $< -2,00\%$ lub $SZN < 0$

30.3. Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi

- Dział I

$$UZT = \sum_{i=1}^6 \frac{RTUB_i}{RTUB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$UZT = \sum_{i=1}^{19} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady reasekuracji)

$$UZT = \sum_{i=1}^{10} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

gdzie:

$RTUB_i$ - rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto w grupie ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej i . W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa.

SPB_i - składka przypisana brutto w grupie ubezpieczeniowej/klasie rachunkowej i . W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa.

$RTUB$ – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

SPB – składka przypisana brutto

$$DWT_i = \begin{cases} 1, & \text{gdy } WT_i > 0,00 \\ 0, & \text{gdy } WT_i \leq 0,00 \end{cases}$$

WT_i – wynik techniczny z i -tej grupy ubezpieczeniowej/klasy rachunkowej

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik UZT $\geq 90,00\%$
- 2, gdy wskaźnik UZT należy do $[30,00\% ; 90,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik UZT należy do $[10,00\% ; 30,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik UZT $< 10,00\%$

30.4. Skala odchylenia od planu finansowego w zakresie składki przypisanej brutto⁶

$$RPFS = \frac{SPB}{SPB_{plan}}$$

gdzie:

SPB – składka przypisana brutto

SPB_{plan} – składka przypisana brutto ujęta w planie finansowym

Oceny:

- 1, gdy $90,00\% \leq RPFS \leq 110,00\%$
- 2, gdy $80,00\% \leq RPFS < 90,00\%$ lub gdy $110,00\% < RPFS \leq 120,00\%$
- 3, gdy $60,00\% \leq RPFS < 80,00\%$ lub gdy $120,00\% < RPFS \leq 180,00\%$
- 4, w pozostałym przypadku

30.5. Skala odchylenia od planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto⁴

$$RPFWF = \frac{WF - WF_{plan}}{|WF_{plan}|}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

WF_{plan} – wynik finansowy netto ujęty w planie finansowym

Oceny :

- 1, gdy wskaźnik RPFWF należy do $[-10,00\% ; 20,00\%]$
- 2, gdy wskaźnik RPFWF należy do $(20,00\% ; 100,00\%]$ lub wskaźnik RPFWF należy do $[-50,00\% ; -10,00\%)$
- 3, gdy wskaźnik RPFWF należy do $(100,00\% ; 500,00\%]$ lub wskaźnik RPFWF należy do $[-250,00\% ; -50,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik RPFWF $> 500,00\%$ lub wskaźnik RPFWF $< -250\%$

30.6. Ocena jakościowa modelu biznesowego

Ocena jakościowa modelu biznesowego jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy obecny model biznesowy zakładu ubezpieczeń/reasekuracji jest stabilny?
 - Jakiego typu działalność przynosi zakładowi ubezpieczeń/reasekuracji zyski i dlaczego?

⁶ Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu wskazanego jako plan do realizacji. W przypadku połączenia zakładów ubezpieczeń/reasekuracji, uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

- Czy portfel produktów jest odpowiednio zdywersyfikowany?
- Czy portfel produktów zapewnia rentowność działalności?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji oferuje złożone, skomplikowane, ryzykowne produkty ubezpieczeniowe?
- Jakie są wykorzystywane kanały dystrybucji produktów i czy są odpowiednio zdywersyfikowane (kanał internetowy, bankowy, telefoniczny, agencyjny, brokerski)?
- Czy działalność zakładu ubezpieczeń/reasekuracji może przynosić zyski, biorąc pod uwagę konkurencję rynkową, czynniki ekonomiczne oraz trendy rynkowe?
- Jakie są kluczowe czynniki wewnętrzne i zewnętrzne oraz ryzyka, które wpływają lub mogą wpłynąć na stabilność działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy strategia zakładu ubezpieczeń/reasekuracji w okresie planowania biznesowego jest adekwatna i możliwa do osiągnięcia?
 - Czy strategia jest udokumentowana i przygotowywana w porozumieniu z akcjonariuszem/udziałowcem i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą lub Walne Zgromadzenie?
 - Czy strategia jest jasno określona i spójna, a także obejmuje strategiczne cele w zakresie istotnych obszarów działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
 - Jakie zmiany w działalności planuje zakład ubezpieczeń/reasekuracji?
 - Czy założenia strategii oraz planów finansowych są realistyczne, biorąc pod uwagę czynniki zewnętrzne i wewnętrzne?
 - Czy strategia i plany finansowe uwzględniają możliwe zagrożenia mogące wpłynąć na stabilność działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
 - Czy strategia oraz plany finansowe są konsekwentnie realizowane za wiedzą i wsparciem akcjonariuszy/udziałowców, w sposób zapewniający stabilność finansową zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy i jak często zakład ubezpieczeń/reasekuracji przeprowadza analizy techniczne prawidłowości konstrukcji i opłacalności sprzedaży produktów?
- Czy i jak często zakład ubezpieczeń/reasekuracji przeprowadza analizy rentowności sprzedaży produktów dla poszczególnych kanałów dystrybucji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji współpracował z podmiotami będącymi na liście ostrzeżeń publicznych?
- Jaka jest jakość oferowanych produktów (OWU)?
- Jaka jest jakość współpracy z agentami ubezpieczeniowymi, w tym::
 - Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada zasady dotyczące wynagradzania agentów oraz procedury dotyczące ciągłego spełnienia wymogów ustawowych przez agentów ubezpieczeniowych i osoby wykonujące czynności agencyjne, w tym dotyczące spełnienia przesłanki rękojmi?
 - Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji nadzoruje obowiązek przekazywania przez agentów ubezpieczeniowych zmian dotyczących ich działalności oraz danych dotyczących osób fizycznych wykonujących czynności agencyjne w terminie przewidzianym przepisami prawa?

- Czy wynagrodzenie agenta ubezpieczeniowego jest ustalone w uwzględnieniu przepisów prawa oraz wymogów wynikających z wytycznych dystrybucyjnych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji przeprowadza szkolenia dla agentów i osób wykonujących czynności agencyjne?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do przepisów zakazujących wypłacania wynagrodzenia ubezpieczającemu?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytycznych organu nadzoru dotyczących obszaru model biznesowy lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do modelu biznesowego (w tym strategii lub zasad konstrukcji, rentowności i jakości produktów) zakładu ubezpieczeń/reasekuracji wynikające z nadzoru bieżącego, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

31. Nadzór właścicielski

Ocena nadzoru właścicielskiego jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji ma stabilnego finansowo właściciela (np. biorąc pod uwagę rating), udzielającego wsparcia merytorycznego i kapitałowego?
- Czy właściciel na bieżąco i w odpowiedni sposób monitoruje działalność zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada system bieżącego raportowania do właściciela?
- Czy właściciel zawarł z zakładem ubezpieczeń/reasekuracji porozumienia dotyczące zasad wspierania kapitałowego w nagłych wypadkach?
- Czy właściciel odpowiednio reaguje na potrzeby kapitałowe zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy i w jaki sposób wypełniane są zobowiązania inwestorskie?
- Czy struktura akcjonariatu/udziałowców umożliwia efektywne zarządzanie zakładem ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy i jakiego rodzaju istotne transakcje zawarł zakład ubezpieczeń/reasekuracji z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład ubezpieczeń/reasekuracji oraz z członkami Rady Nadzorczej i Zarządu?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada zasady dotyczące przepływu informacji w ramach grupy kapitałowej?
- Czy skład Komitetu Audytu odpowiada wymogom art. 129 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym?
- Czy były zastrzeżenia do Komitetu Audytu wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?

- Czy organ nadzoru ma zastrzeżenia do grupy lub konglomeratu finansowego, w skład których wchodzi zakład ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do wytycznych/rekomendacji organu nadzoru lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do sposobu wykonywania nadzoru właścicielskiego wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

32. Informacje ogólne o systemie zarządzania

Ocena ogólnej struktury systemu zarządzania jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy system zarządzania jest adekwatny do charakteru, skali i złożoności ryzyk charakterystycznych dla działalności danego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji oraz w odniesieniu do strategii biznesowej?
- Czy struktura organizacyjna jest jasna i adekwatna do skali i profilu działalności, a w szczególności czy:
 - zapewniona jest odpowiednia alokacja funkcji kluczowych?
 - delegowanie odpowiedzialności zapewnia właściwy przepływ informacji i prawidłowe zarządzanie zakładem ubezpieczeń/reasekuracji?
 - w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji funkcjonują właściwe komórki wewnętrzne, komitety dedykowane istotnym obszarom działalności?
- Czy podział obowiązków między członków Zarządu jest odpowiedni?
- Czy członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej łączą pełnienie swoich funkcji z innymi funkcjami kluczowymi?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia faktyczne zarządzanie zakładem ubezpieczeń/reasekuracji przez co najmniej dwie osoby?
- Czy osoby nadzorujące inne funkcje kluczowe pełnią równocześnie więcej niż jedną funkcję kluczową lub łączą pełnienie danej funkcji z czynnościami operacyjnymi?
- Czy osoba nadzorująca funkcję kluczową jest podporządkowana osobie nadzorującej inną funkcję kluczową?
- Czy funkcje operacyjne są rozdzielone funkcji od kontrolnych?
- Czy funkcje sprzedażowe są rozdzielone od obsługi roszczeń?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia, aby przydzielenie wielu zadań pojedynczym osobom i działom organizacyjnym nie stanowiło faktycznej ani praktycznej przeszkody w wykonywaniu którejkolwiek z tych funkcji w należyty, uczciwy i obiektywny sposób?
- Czy pracownicy zatrudnieni w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji posiadają przypisane im zakresy obowiązków i uprawnień?

- Czy zapewnione są odpowiednie ścieżki raportowania w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji przeprowadza przeglądy wewnętrzne systemu zarządzania?
- Czy zasady i praktyki wynagradzania zapewniają prawidłowe i ostrożne zarządzanie ryzykiem, w tym nie zawierają zachęt odnośnie do nadmiernej ekspozycji na ryzyko?
- Czy zasady i praktyki dotyczące wynagradzania członków Rady Nadzorczej, Zarządu, osób nadzorujących inne kluczowe funkcje są zgodne z przepisami prawa i wytycznymi KNF?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada plany awaryjne adekwatne do skali i profilu działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, zapewniające ciągłość wykonywania działalności, a także czy plany awaryjne są systematycznie testowane?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada dokumentację dotyczącą identyfikowania, zapobiegania i zwalczania przestępczości ubezpieczeniowej oraz dotyczącą przeciwdziałania „praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu” (w przypadku zakładów ubezpieczeń/reasekuracji działu I)?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do „Zasad ładu korporacyjnego”, a w przypadku odstąpienia od stosowania określonych zasad jest to uzasadnione ze względu na skalę, charakter działalności oraz specyfiką zakładu?
- Czy były zastrzeżenia do struktury systemu zarządzania lub jego funkcjonowania wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

33. Osoby pełniące kluczowe funkcje

Ocena osób pełniących kluczowe funkcje jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada odpowiednie zasady w zakresie wymogów dotyczących doświadczenia i rękojmi?
- Czy wymogi zakładu ubezpieczeń/reasekuracji dotyczące wiedzy, doświadczenia i rękojmi osób pełniących kluczowe funkcje oraz stosowane polityki, procesy i procedury dotyczące spełnienia tych wymogów są adekwatne do skali i profilu działalności?
- Czy wiedza, doświadczenie oraz rękojmia poszczególnych osób pełniących kluczowe funkcje są odpowiednie, aby zapewnić prawidłowe i ostrożne zarządzanie zakładem ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wypełnia wymogi ustawowe i statutowe w zakresie właściwego składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej, w tym wymagania dotyczące tych organów łącznie?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji dochodzi do częstych, istotnych zmian w składzie Zarządu lub Rady Nadzorczej?
- Czy organ nadzoru nie wyraził zgody na powołanie kandydatów na członków Zarządu?
- Czy organ nadzoru wnioskował o odwołanie członka Zarządu lub prokurenta?

- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wyznaczone zostały wszystkie osoby nadzorujące inne funkcje kluczowe?
- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji dochodzi do częstych zmian osób nadzorujących inne kluczowe funkcje?
- Czy organ nadzoru stwierdził niespełnienie przez daną osobę wymagań dotyczących pełnienia kluczowej funkcji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytycznych organu nadzoru lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do osób pełniących kluczowe funkcje wynikające z bieżącego nadzoru, procesu autoryzacji, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania, mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

34. System zarządzania ryzykiem

Ocena systemu zarządzania ryzykiem jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy wdrożone strategie, zasady, procesy i procedury sprawozdawcze dotyczące systemu zarządzania ryzykiem są adekwatne do skali i profilu działalności, a w szczególności czy sposób wdrożenia przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji systemu zarządzania ryzykiem zapewnia, że jest on w stanie, w efektywny i ciągły sposób, określać, mierzyć i monitorować na poziomie indywidualnym oraz zagregowanym ryzyka, na które jest lub może być narażony zakład ubezpieczeń/reasekuracji, a także zarządzać nimi i prowadzić sprawozdawczość w tym zakresie?
- Czy określony przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji apetyt na ryzyko jest adekwatny do skali i profilu działalności, a także czy został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą?
- Czy określone przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji ogólne limity tolerancji dla poszczególnych rodzajów ryzyka są spójne z apetytem na ryzyko i czy zostały zatwierdzone przez Zarząd?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji dokonuje okresowych przeglądów skuteczności rozwiązań przyjętych w zakresie zarządzania ryzykiem?
- Czy system zarządzania ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji jest zintegrowany z systemem kontroli wewnętrznej?
- Czy sposób wdrożenia funkcji zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali i profilu działalności, a także czy zapewnia zintegrowanie ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, a w szczególności:
 - czy funkcja zarządzania ryzykiem ma zapewnione odpowiednie zasoby?
 - czy funkcja zarządzania ryzykiem ma odpowiednie uprawnienia oraz ma zapewnioną niezależność operacyjną przy wykonywaniu czynności?
 - czy i jak często funkcja zarządzania ryzykiem raportuje i doradza Zarządowi lub Radzie Nadzorczej?

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia odpowiedni poziom i rodzaj reasekuracji/retrocesji lub innych technik ograniczania ryzyka, a także czy zapewnia odpowiednie zarządzanie ryzykiem związanym z reasekuracją i innymi technikami ograniczania ryzyka, a w szczególności:
 - czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji odpowiednio monitoruje proces reasekuracji, w tym systematycznie dokonuje oceny reasekurowanego portfela, rozliczeń, sytuacji finansowej reasekuratorów, potrzeb w zakresie reasekuracji swojego portfela ubezpieczeń/reasekuracji?
 - czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada odpowiedni program reasekuracyjny w zakresie reasekuracji katastroficznej?
 - czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada umowy reasekuracji o ograniczonym transferze ryzyka (reasekuracja finansowa)?
- Czy były zastrzeżenia do reasekuracji w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy własna ocena ryzyka i wypłacalności zawiera wszystkie trzy oceny wymagane przepisami prawa i czy są one właściwie wyodrębnione w sprawozdaniu dotyczącym własnej oceny ryzyka i wypłacalności?
- Czy wyniki własnej oceny ryzyka i wypłacalności są wykorzystywane przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji w procesie podejmowania decyzji, w strategii biznesowej, zarządzaniu kapitałem, planowaniu, tworzeniu produktów?
- W jaki sposób wdrożony został proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności, a w szczególności:
 - czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada odpowiednią dokumentację dot. procesu?
 - czy sprawozdanie dotyczące własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest zgodne z innymi dokumentami, a w szczególności z regularnym sprawozdaniem dla organów nadzoru i sprawozdaniem o wypłacalności i kondycji finansowej?
 - czy proces wdrożenia i przeglądu własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest odpowiedni i udokumentowany?
 - czy własna ocena ryzyka i wypłacalności jest odpowiednio zintegrowana ze strukturą organizacyjną, procesem zarządzania i procesami decyzyjnymi zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
 - czy Zarząd aktywnie uczestniczy we własnej ocenie ryzyka i wypłacalności?
 - czy zaangażowanie kluczowych funkcji w proces własnej oceny ryzyka i wypłacalności jest odpowiednie?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytocznych organu nadzoru dotyczących obszaru systemu zarządzania ryzykiem lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytoczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do systemu zarządzania ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

35. System kontroli wewnętrznej

Ocena systemu kontroli wewnętrznej jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji funkcjonuje efektywny system kontroli wewnętrznej adekwatny do skali i profilu działalności, a w szczególności:
 - jakie kluczowe procedury zostały wdrożone w systemie kontroli wewnętrznej?
 - czy system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do identyfikowanych ryzyk?
- Czy system kontroli wewnętrznej jest monitorowany i oceniany pod względem efektywności i skuteczności działania oraz zmian wewnątrz zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy biegły rewident ocenił pozytywnie system kontroli wewnętrznej podczas ostatniego badania sprawozdania finansowego?
- Czy sposób wdrożenia funkcji zgodności z przepisami jest adekwatny do skali i profilu działalności, a także czy zapewnia zintegrowanie ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, a w szczególności:
 - czy funkcja zgodności z przepisami ma zapewnione odpowiednie zasoby?
 - czy funkcja zgodności z przepisami ma odpowiednie uprawnienia oraz ma zapewnioną niezależność operacyjną przy wykonywaniu czynności?
 - czy i jak często funkcja zgodności z przepisami raportuje i doradza Zarządowi lub Radzie Nadzorczej?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wdrożył odpowiednie zasady zapewnienia zgodności z przepisami, a także czy dokonuje procesu przeglądu i zmian tych zasad z odpowiednią częstotliwością?
- Czy były zastrzeżenia do systemu kontroli wewnętrznej, w tym wykonywania funkcji zgodności z przepisami, wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

36. Funkcja audytu wewnętrznego

Ocena funkcji audytu wewnętrznego jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy sposób wdrożenia w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji funkcji audytu wewnętrznego jest adekwatny do skali i profilu działalności i zapewnia jej efektywność, a w szczególności:
 - czy funkcja audytu wewnętrznego ma zapewnione odpowiednie zasoby?
 - czy funkcja audytu wewnętrznego ma odpowiednie uprawnienia przy wykonywaniu czynności?

- czy i jak często funkcja audytu wewnętrznego raportuje do Zarządu, Rady Nadzorczej lub komitetu audytu?
- czy funkcja audytu wewnętrznego podlega organizacyjnie Prezesowi Zarządu?
- czy osoba nadzorująca funkcję audytu wewnętrznego nadzoruje również inną funkcję kluczową?
- Czy funkcja audytu wewnętrznego funkcjonuje w warunkach zapewniających obiektywizm i niezależność jej działania w stosunku do czynności będących przedmiotem przeglądu?
- W przypadku gdy osoby wykonujące funkcję audytu wewnętrznego podejmują wykonywanie czynności w ramach innych kluczowych funkcji zgodnie z art. 271 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego, czy spełnione są kryteria dla takiego podejścia?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada sporządzone na piśmie zasady dotyczące audytu wewnętrznego, a także czy dokonuje procesu przeglądu i zmian tych zasad z odpowiednią częstotliwością?
- Czy audyt wewnętrzny jest monitorowany i oceniany pod względem efektywności i skuteczności działania oraz zmian wewnątrz zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy audyty wewnętrzne przeprowadzone w okresie sprawozdawczym objęły istotne obszary/procesy w działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, a także czy były zgodne z planami audytu wskazanymi w regularnym sprawozdaniu do organu nadzoru za rok poprzedni?
- Czy audyty wewnętrzne przeprowadzone w okresie sprawozdawczym wskazały na nieprawidłowości, a jeśli tak, to jakie działania podjęto?
- Czy plan audytu wewnętrznego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji został przygotowany w oparciu o ocenę ryzyka i obejmuje istotne obszary/procesy w działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy były zastrzeżenia do sposobu wykonywania funkcji audytu wewnętrznego lub jej działalności wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

37. Funkcja aktuarialna

Ocena funkcji aktuarialnej jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy sposób wdrożenia w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji funkcji aktuarialnej jest adekwatny do skali i profilu działalności, a także czy zapewnia zintegrowanie ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, a w szczególności:
 - czy funkcja aktuarialna ma zapewnione odpowiednie zasoby?
 - czy funkcja aktuarialna ma odpowiednie uprawnienia oraz czy ma zapewnioną niezależność operacyjną przy wykonywaniu czynności?

- czy i jak często funkcja aktuarialna raportuje i doradza Zarządowi lub Radzie Nadzorczej?
- Czy w okresie sprawozdawczym funkcja aktuarialna zrealizowała zadania wskazane w przepisach prawa?
- Czy funkcja aktuarialna przyczynia się do skutecznego wdrażania systemu zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji sporządza odpowiednią dokumentację w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji stosuje się do rekomendacji/wytycznych organu nadzoru dotyczących obszaru funkcji aktuarialnej lub jeśli nie stosuje się do nich, to czy przedstawione przez niego uzasadnienie, w jaki sposób zamierza osiągnąć cele, dla realizacji których organ nadzoru wydał rekomendacje/wytyczne, jest wystarczające?
- Czy były zastrzeżenia do funkcji aktuarialnej lub jej działalności wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

38. Outsourcing

Ocena outsourcingu jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji zleca podmiotom zewnętrznym podstawowe lub ważne czynności?
- Jakie kluczowe funkcje, podstawowe lub ważne czynności są zlecane w ramach outsourcingu?
- Czy wdrożone zasady outsourcingu są odpowiednie i zawierają wszelkie wymagane przepisami prawa elementy?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji dokonuje przeglądu i zmian zasad outsourcingu z odpowiednią częstotliwością?
- Czy wyznaczono osoby sprawujące ogólny nadzór w ramach zakładu ubezpieczeń/reasekuracji nad funkcjami powierzonymi podmiotom zewnętrznym w ramach outsourcingu?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wprowadził odpowiedni nadzór dotyczący procesu outsourcingu?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wdrożył mechanizmy kontrolne zapewniające informowanie organu nadzoru o planowanym wdrożeniu outsourcingu funkcji należących do systemu zarządzania oraz podstawowych lub ważnych czynności, a także o istotnej zmianie w outsourcingu tych funkcji lub czynności co najmniej na 30 dni przed wdrożeniem outsourcingu tych funkcji lub czynności, bądź o istotnej zmianie w outsourcingu tych funkcji lub czynności?
- Czy i w jaki sposób zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia, że outsourcing ważnych działań operacyjnych nie prowadzi do istotnego pogorszenia jakości systemu zarządzania

zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, nadmiernego zwiększenia ryzyka operacyjnego, ani pogorszenia w zakresie świadczenia ciągłych i zadowalających usług ubezpieczonym (m.in. procedury określające zasady współpracy i kontroli firm świadczących usługi w ramach outsourcingu)?

- Czy organ nadzoru ma zapewniony:
 - dostęp do dostawcy usług?
 - faktyczny dostęp do danych związanych z funkcjami lub działaniami zlecanymi w drodze outsourcingu?
 - rzeczywisty dostęp do lokali dostawcy usług?
- Czy i w jaki sposób zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia, że usługodawca posiada umiejętności i możliwości oraz ewentualne zezwolenia wymagane na podstawie przepisów prawa, pozwalające mu wykonywać w odpowiedni sposób zlecane funkcje lub czynności, uwzględniając przy tym cele i potrzeby zakładu ubezpieczeń/reasekuracji?
- Czy umowa outsourcingu zawiera zapisy odpowiednio zabezpieczające ewentualne roszczenia zakładu ubezpieczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy outsourcingu?
- Czy były zastrzeżenia do outsourcingu lub usługodawcy wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

39. Sprawozdawczość

Ocena sprawozdawczości jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji posiada jasno określone, aktualne, kompletne, stosowane w praktyce i zgodne z prawem:
 - zasady (politykę) rachunkowości na potrzeby sprawozdawczości statutowej,
 - zasady zapewniające ciągłą adekwatność ujawnianych informacji (politykę publicznego ujawniania),
 - zasady zapewniające ciągłą adekwatność przekazywanych informacji (Polityka sprawozdawczości dla organów nadzoru),
 - zasady dotyczące wyceny aktywów i zobowiązań?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji wdrożył procedury kontroli jakości danych wykorzystywanych przy sporządzaniu sprawozdań przekazywanych do organu nadzoru, w tym wykorzystywanych przy wycenie aktywów i zobowiązań?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji rzetelnie, w sposób kompletny i terminowo przekazuje wszelkie informacje do organu nadzoru, w tym roczne i kwartalne formularze sprawozdawcze, sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej, regularne sprawozdanie dla organu nadzoru, sprawozdanie dotyczące własnej oceny ryzyka i wypłacalności dla organów nadzoru, sprawozdania finansowe, dodatkowe roczne i kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne, sprawozdania UFK i IKE?

- Czy przekazywane sprawozdania do organu nadzoru spełniają wymogi formalne (forma, podpisy, kompletność)?
- Czy były zastrzeżenia do sposobu wywiązywania się przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji z obowiązków sprawozdawczych wobec UFG?
- Czy były zastrzeżenia do sposobu wywiązywania się przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji z obowiązków wynikających z EMIR⁷?
- Czy występują istotne różnice pomiędzy sprawozdaniem za IV kwartał i sprawozdaniem rocznym, a jeśli tak, to z czego one wynikają?
- Czy występują częste błędy sprawozdawczy?
- Czy, w przypadku aktywów i zobowiązań wycenianych alternatywnymi metodami, zakład ubezpieczeń/reasekuracji zapewnia niezależny przegląd i regularne sprawdzanie informacji, danych i założeń stosowanych do celów metody wyceny, jej wyników oraz adekwatności metody wyceny?
- Czy Komitet Audytu odpowiednio nadzoruje proces sprawozdawczości finansowej?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji przestrzega przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta?
- Czy biegły rewident wydał opinię bez zastrzeżeń do sprawozdania na temat wypłacalności i kondycji finansowej za rok podlegający ocenie?
- Czy biegły rewident wydał opinię bez zastrzeżeń do sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie?
- Czy organ nadzoru stwierdził przypadki stosowania agresywnej księgowości?
- Czy organ nadzoru stwierdził przypadki sporządzania sprawozdań niezgodnie z przepisami prawa?
- Czy osoby odpowiedzialne za sporządzanie sprawozdań są kompetentne?
- Czy były zastrzeżenia do sprawozdawczości wynikające z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

40. Relacje z organem nadzoru

Ocena relacji z organem nadzoru jest oceną ekspercką opierającą się na ustaleniach w ramach procesu nadzoru, przy czym uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia:

- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji odpowiednio współpracuje z organem nadzoru, w tym relacje z osobą wskazaną do kontaktu z organem nadzoru są prawidłowe i umożliwiają sprawne uzyskiwanie niezbędnych informacji?

⁷Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji

- Czy relacje w trakcie prowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych są prawidłowe i umożliwiają sprawne jej przeprowadzenie?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji monitoruje sposób realizacji obowiązków informacyjnych wobec organu nadzoru?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji terminowo przekazuje kompletne i prawidłowo sporządzone informacje, wyjaśnienia, dokumenty?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji terminowo wykonuje zalecenia organu nadzoru?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji monitoruje sposób realizacji zaleceń wydanych przez organ nadzoru?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji inicjuje spotkania w celu zakomunikowania organowi nadzoru istotnych decyzji?
- Czy współpraca zakładu ubezpieczeń/reasekuracji w zakresie zgłaszania informacji/wniosków do RAU przebiega bez zastrzeżeń?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji monitoruje sposób wdrażania wytycznych i rekomendacji wydanych przez organ nadzoru?
- Czy zakład ubezpieczeń/reasekuracji realizuje zadeklarowane przez siebie działania, mające na celu mitygowanie ryzyk wynikających z ocenianego obszaru?

3.3.1 Korekta oceny zarządzania

1. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji dokonał wypłaty dywidendy naruszającej wymogi kapitałowe, to ocena obszaru „Nadzór właścicielski” oraz ocena zarządzania wynoszą 4,00.
2. Jeżeli nie są wypełniane zobowiązania inwestorskie, to ocena obszaru „Nadzór właścicielski” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
3. Jeżeli w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji nie ma odpowiedniego podziału obowiązków pomiędzy poszczególnych członków Zarządu, to ocena obszaru „Informacje ogólne o systemie zarządzania” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
4. Jeżeli Prezes Zarządu lub członek zarządu odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem nie otrzymał akceptacji KNF na pełnienie funkcji i akcjonariusze nie przedkładają do akceptacji nowego kandydata w ustawowym terminie, to ocena obszaru „Osoby pełniące kluczowe funkcje” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 3,50.
5. Jeżeli wakat na stanowisku Prezesa Zarządu lub członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem trwa dłużej niż 6 miesięcy, to ocena obszaru „Osoby pełniące kluczowe funkcje” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
6. Jeżeli występują braki w składzie Zarządu (ustawowe lub statutowe), inne niż dotyczące Prezesa Zarządu lub członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem, utrzymujące się przynajmniej 6 miesięcy, to ocena obszaru „Osoby pełniące kluczowe funkcje” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,00.
7. Jeżeli w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji wakat na stanowisku osoby nadzorującej inną funkcję kluczową utrzymuje się dłużej niż 6 miesięcy, to ocena obszaru „Osoby pełniące kluczowe funkcje” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.

8. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie przestrzega przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 4,00.
9. Jeżeli stwierdzone zostały przypadki stosowania „agresywnej księgowości”, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 3,50.
10. Jeżeli stwierdzone zostały przypadki sporządzania sprawozdań niezgodnie z przepisami prawa, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,00.
11. Jeżeli biegły rewident wydał opinię z zastrzeżeniem do sprawozdania finansowego lub do sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej za rok podlegający ocenie, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
12. Jeżeli biegły rewident wydał do sprawozdania finansowego lub do sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej za rok podlegający ocenie opinię z objaśnieniem/uwagą, która w ocenie organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,00.
13. Jeżeli biegły rewident wydał opinię negatywną do sprawozdania finansowego lub do sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej za rok podlegający ocenie, to ocena obszaru „Sprawozdawczość” oraz ocena zarządzania wynoszą 4,00.
14. Jeżeli w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji występują powiązania personalne pomiędzy uczestnikami procesów decyzyjnych, które mogą prowadzić do potencjalnego konfliktu interesów, to ocena obszaru „Informacje ogólne o systemie zarządzania”, ocena obszaru „System zarządzania ryzykiem” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
15. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena obszaru „System zarządzania ryzykiem” oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 3,50.
16. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust.2 ustawy, to ocena obszaru „System zarządzania ryzykiem” oraz ocena zarządzania wynoszą 4,00.
17. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje działań mających na celu mitygowanie ryzyk wynikających z istotnych obszarów oceny zarządzania, to ocena danego obszaru oraz ocena zarządzania nie mogą być lepsze niż 2,50.
18. Jeżeli wydana była decyzja organu nadzoru zobowiązująca zakład ubezpieczeń/reasekuracji do wykonania zaleceń, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,00.
19. Jeżeli na zakład ubezpieczeń/reasekuracji została nałożona kara, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 1,75.
20. Jeżeli przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach: model biznesowy, nadzór właścicielski, osoby pełniące kluczowe funkcje, sprawozdawczość, system zarządzania ryzykiem, jest co najmniej równa 3,00, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż najgorsza z ocen cząstkowych.

3.4 Korekta oceny ryzyka w ramach BION

1. Jeżeli nie są wypełniane zobowiązania inwestorskie, to ocena ryzyka nie może być lepsza niż 2,50.

2. Jeśli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie spełni przynajmniej raz w ciągu roku wymogu w zakresie środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych, to ocena ryzyka nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli zakład ubezpieczeń/reasekuracji nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust.2 ustawy, to ocena ryzyka wynosi 4,00.
4. Jeżeli biegły rewident wydał opinię negatywną do sprawozdania finansowego lub do sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej za rok podlegający ocenie, to ocena ryzyka wynosi 4,00.
5. Jeżeli którykolwiek z następujących obszarów oceny eksperckiej: relacje z klientem, model biznesowy, nadzór właścicielski, osoby pełniące kluczowe funkcje, sprawozdawczość, system zarządzania ryzykiem, został oceniony na 4,00, to ocena ryzyka nie może być lepsza niż 3,00.

4. Ocena istotności w ramach BION

$$\text{Ocena istotności} = \max(\text{Ocena}_{\text{ryzyko systemowe}}; \max\{\text{korekta}_{\text{ocena_istotności}}\})$$

4.1 Ryzyko systemowe

$$\text{Ocena}_{\text{ryzyko systemowe}} = \max(\text{UNR}_{\text{PSR}}, \text{UNR}_{\text{WII}})$$

1. Udział w rynku wg PSR

- Dział I

$$\text{UNR}_{\text{PSR}} = \frac{\text{RTUB}}{\sum_{\text{dział I}} \text{RTUB}}$$

- Dział II

$$\text{UNR}_{\text{PSR}} = \frac{\text{SPB}}{\sum_{\text{dział II}} \text{SPB}}$$

gdzie:

RTUB – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto

SPB – składka przypisana brutto

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik $\text{UNR}_{\text{PSR}} < 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik UNR_{PSR} należy do $[1,00\% ; 2,50\%)$
- 3, gdy wskaźnik UNR_{PSR} należy do $[2,50\% ; 10,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $\text{UNR}_{\text{PSR}} \geq 10,00\%$

2. Udział w rynku wg WII

$$\text{UNR}_{\text{WII}} = \max\left(\frac{\text{RTUB}_{\text{LoB Life}}}{\sum_{\text{LoB Life-rynek}} \text{RTUB}_{\text{LoB Life}}}; \frac{\text{SPB}_{\text{LoB Non-life}}}{\sum_{\text{LoB Non-Life-rynek}} \text{SPB}_{\text{LoB Non-life}}}\right)$$

gdzie:

$\text{RTUB}_{\text{LoB Life}}$ – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto dla linii biznesowych zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie i z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie

$\text{SPB}_{\text{LoB Non-Life}}$ – składka przypisana brutto dla linii biznesowych zobowiązań z tytułu umów ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie, zobowiązań z tytułu reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Oceny:

- 1, gdy wskaźnik $\text{UNR}_{\text{WII}} < 1,00\%$
- 2, gdy wskaźnik UNR_{WII} należy do $[1,00\% ; 2,50\%)$
- 3, gdy wskaźnik UNR_{WII} należy do $[2,50\% ; 10,00\%)$
- 4, gdy wskaźnik $\text{UNR}_{\text{WII}} \geq 10,00\%$

4.2 Korekta oceny istotności w ramach BION

1. Jeżeli liczba ubezpieczonych osób w przypadku zakładów działu I lub liczba ubezpieczonych ryzyk w trakcie roku w przypadku zakładów działu II wynosi co najmniej 10,00% wszystkich ubezpieczonych osób w przypadku zakładów działu I lub wszystkich ubezpieczonych ryzyk w trakcie roku w przypadku zakładów działu II, to ocena istotności w ramach BION jest korygowana o 1 klasę w dół.
2. Jeśli zakład ubezpieczeń/reasekuracji otrzymał ocenę istotności 1 lub 2, natomiast jego udział w rynku wg WII liczony dla którejkolwiek linii biznesowej jest wyższy niż 25%, to ocena istotności jest korygowana o 1 klasę w dół.
3. Jeśli w opinii organu nadzoru nadana ocena istotności nie odzwierciedla w pełni możliwego wpływu problemów finansowych i ewentualnej upadłości zakładu ubezpieczeń/reasekuracji na rynek ubezpieczeniowy lub instytucje działające na rynku finansowym, to ocena istotności w ramach BION jest korygowana w dół.

5. Priorytetyzacja działań nadzorczych

Intensywność działań nadzorczych jest zależna od oceny ryzyka oraz oceny istotności.

Schemat 11. Intensywność działań nadzorczych

Ocena istotności zakładu	INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH				Ocena ryzyka zakładu
	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	
wysoka 4,00	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	Ocena dobra ryzyko niskie 1,00 1,00 – 1,74
podwyższona 3,00	umiarkowana	podwyższona	podwyższona	wysoka	
umiarkowana 2,00	niska	umiarkowana	podwyższona	podwyższona	
niska 1,00	niska	niska	umiarkowana	podwyższona	
	Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone 3,00 2,50 – 3,24	Ocena zadowalająca ryzyko umiarkowane 2,00 1,75 - 2,49	Ocena niedostateczna ryzyko wysokie 4,00 3,25 – 4,00		

Uzyskanym przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji ocenom ryzyka i istotności odpowiadają działania nadzorcze. Są one ustalane indywidualnie dla każdego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, biorąc pod uwagę również inne okoliczności oraz prowadzone czynności nadzorcze.

Poniżej wymieniono działania nadzorcze, które mogą być inicjowane przez organ nadzoru w przypadku uzyskania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji określonej oceny ryzyka i oceny istotności w ramach BION. Powyższe nie wyłącza możliwości zastosowania innych środków nadzorczych ad hoc, w przypadku identyfikacji potrzeby ich zastosowania w konkretnym przypadku.

Niska intensywność działań nadzorczych:

- Monitorowanie w ramach bieżącego nadzoru danych sprawozdawczych i innych informacji mogących mieć wpływ na poziom ryzyka, adekwatność kapitałową i ocenę zarządzania.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do przeprowadzania testów zdolności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do poniesienia niekorzystnych skutków zdarzeń lub przyszłych zmian warunków gospodarczych (testów warunków skrajnych) raz do roku zgodnie z wytycznymi UKNF.

Umiarkowana intensywność działań nadzorczych:

- Działania nadzorcze określone dla niskiej intensywności działań nadzorczych.
- Żądanie dodatkowych wyjaśnień lub okresowego przekazywania przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji określonych danych w zakresach zidentyfikowanych jako zagrożone obszary ryzyka.
- Żądanie przekazania przez biegłego rewidenta badającego sprawozdania finansowego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, aktuarusza nadzorującego funkcję aktuarialną, informacji i wyjaśnień w zakresie niezbędnym dla celów nadzoru.
- Przegląd wybranych strategii, procedur, zasad lub innych regulacji wewnętrznych zakładu ubezpieczeń/reasekuracji (przegląd w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone w zakresie związanym z systemem zarządzania lub wymogami wypłacalności).

Podwyższona intensywność działań nadzorczych:

- Działania nadzorcze określone dla umiarkowanej intensywności działań nadzorczych.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do określenia krótko- i długookresowych działań mitygujących ryzyko w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone.
- Wydanie zaleceń w stosunku do zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji w drodze decyzji do wykonania zaleceń.
- Przeprowadzenie wizyty nadzorczej w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji (wizyta w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone w zakresie związanym z systemem zarządzania lub wymogami wypłacalności).
- Przeprowadzenie kontroli działalności i stanu majątkowego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji (kontrola w obszarach ryzyka zidentyfikowanych jako zagrożone).
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do przeprowadzania testów zdolności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do poniesienia niekorzystnych skutków zdarzeń lub przyszłych zmian warunków gospodarczych (testów warunków skrajnych) dwa razy do roku (dodatkowe testy warunków skrajnych dla zagrożonych rodzajów ryzyka).
- Żądanie zwołania lub zwołanie walnego zgromadzenia zakładu ubezpieczeń/reasekuracji i umieszczenia w porządku obrad określonych spraw bądź delegowanie przedstawiciela organu nadzoru na walne zgromadzenie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.
- Stwierdzenie w przypadku osoby pełniącej funkcję kluczową niespełnienia wymagań określonych w przepisach prawa.

Wysoka intensywność działań nadzorczych:

- Działania nadzorcze określone dla podwyższonej intensywności działań nadzorczych.
- Przeprowadzenie kompleksowej kontroli działalności i stanu majątkowego zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji w drodze zalecenia do zwiększenia wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do wyliczenia wymogu kapitałowego z wykorzystaniem parametrów specyficznych lub modelu wewnętrznego.
- Nałożenie narzutu kapitałowego.

- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do podjęcia środków zapewniających w określonym terminie przywrócenie wymaganego poziomu dopuszczonych środków własnych lub obniżających profil ryzyka.
- Powołanie kuratora w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji.
- Powołanie zarządu komisarycznego w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji.
- Nałożenie kar pieniężnych na zakład ubezpieczeń/reasekuracji, członków Zarządu, prokurentów, zawieszanie ich w czynnościach, wnioskowanie o ich odwołanie.
- Zobowiązanie zakładu ubezpieczeń/reasekuracji do zlecenia biegłym rewidentom badania prawidłowości i rzetelności wszystkich sprawozdań finansowych sporządzanych przez zakład ubezpieczeń/reasekuracji oraz kontroli ksiąg rachunkowych.
- Zakazanie zakładowi ubezpieczeń/reasekuracji swobodnego rozporządzania aktywami, dokonywania wypłat z zysku lub zaciągania zobowiązań, lub przekazanie zarządu majątkiem wyznaczonej osobie.
- Zarządzenie likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń/reasekuracji.
- Cofnięcie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej w zakresie jednej lub więcej grup.

Załącznik 1. Wagi obszarów i wskaźników dla oceny ryzyka

		Dział I	Dział II	Dział II Zakład reasekuracji	Dział I Mały TUV
I.	Zagregowane ryzyko	35%	35%	35%	35%
1.	Ryzyko kontrahenta (kredytowe)				
1.	Ekspozycja na ryzyko związane z niską jakością kredytową kontrahenta	20%	20%	20%	7,5%
2.	Udział dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych o niskim stopniu jakości kredytowej	20%	20%	20%	5%
3.	Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	40%	40%	40%	2,5%
4.	Test warunków skrajnych dla ryzyka obniżenia oceny kredytowej największego emitenta/kontrahenta	20%	20%	20%	5%
2.	Ryzyko rynkowe				
5.	Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych	5%	5%	5%	nd
6.	Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych (niepłynnych)	15%	15%	15%	7,5%
7.	Wskaźnik poziomu „tradycyjnych” inwestycji	10%	10%	10%	5%
8.	Udział instrumentów pochodnych	10%	10%	10%	2,5%
9.	Wskaźnik rentowności aktywów	15%	15%	15%	7,5%
10.	Wskaźnik koncentracji aktywów	5%	5%	5%	nd
11.	Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego	15%	15%	15%	5%
12.	Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej	15%	15%	15%	nd
13.	Wskaźnik pokrycia przepływów pieniężnych w okresie 3 lat	10%	10%	10%	5%
3.	Ryzyko aktuarialne				
14.	Wzrost wskaźnika świadczeń na udziale własnym	40%	nd	nd	7,5%
15.	Wskaźnik kosztów akwizycji	15%	15%	15%	5%
16.	Wskaźnik kosztów administracyjnych	15%	15%	15%	5%
17.	Wskaźnik łączony netto	nd	40%	40%	nd
18.	Test warunków skrajnych dla ryzyka rezerw	30%	30%	30%	5%
4.	Ryzyko operacyjne				
19.	Poziom skarg na zakład ubezpieczeń	10%	10%	nd	5%
20.	Stopień stosowania alternatywnych metod wyceny	10%	10%	20%	2,5%
21.	Systemy IT	35%	35%	35%	7,5%
22.	Relacje z klientem	35%	35%	20%	5%
23.	Ryzyko prawne	10%	10%	25%	5%
II.	Adekwatność kapitałowa	35%	35%	35%	35%
24.	Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych	40%	40%	40%	70%
25.	Liczba wystąpień braku pokrycia wymagań kapitałowych w okresie ostatnich 3 lat	15%	15%	15%	30%

26.	Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości	15%	15%	15%	nd
27.	Udział oczekiwanych zysków z przyszłych składek w dopuszczonych środkach własnych	10%	10%	10%	nd
28.	Poziom niedoszacowania planu finansowego w zakresie wskaźnika pokrycia wymogów kapitałowych	10%	10%	10%	nd
29.	Poziom niedoszacowania planu finansowego w zakresie wysokości środków własnych na pokrycie SCR	10%	10%	10%	nd
III.	Zarządzanie	30%	30%	30%	30%
30.	Model biznesowy	25%	25%	25%	25%
	Rentowność kapitałów własnych	3%	3%	3%	3%
	Rentowność działalności technicznej	3%	3%	3%	3%
	Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi	2%	2%	2%	2%
	Skala odchylenia planu finansowego w zakresie składki przypisanej brutto	1%	1%	1%	1%
	Skala odchylenia planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto	1%	1%	1%	1%
	Ocena jakościowa	15%	15%	15%	15%
31.	Nadzór właścicielski	7%	7%	7%	7%
32.	Informacje ogólne o systemie zarządzania	5%	5%	5%	5%
33.	Osoby pełniące kluczowe funkcje	10%	10%	10%	10%
34.	System zarządzania ryzykiem	12%	12%	12%	12%
35.	System kontroli wewnętrznej	7%	7%	7%	7%
36.	Funkcja audytu wewnętrznego	7%	7%	7%	7%
37.	Funkcja aktuarialna	7%	7%	7%	7%
38.	Outsourcing	5%	5%	5%	5%
39.	Sprawozdawczość	10%	10%	10%	10%
40.	Relacje z organem nadzoru	5%	5%	5%	5%

Załącznik 2. Pozycje przyjęte do kalkulacji wskaźników na potrzeby BION

Wartości do wyliczenia wskaźników związanych z testami warunków skrajnych wyliczane są na podstawie przekazanych przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji wyników testów warunków skrajnych sporządzonych na podstawie *Metodyki przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i w zakładach reasekuracji*:

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Metodyka_przeprowadzania_testow_warunkow_skrajnych_17.pdf

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
BE	QRT ⁸	S.02.01	R0540/C0010+R0580/C0010+ R0630/C0010+R0670/C0010+ R0710/C0010	
CF _k	QRT	S.13.01/ S.18.01	S.13.01.01_((C0010+C0020-C0030- C0040+(C0090+C0100-C0110- C0120)+(C0130+C0140-C0150- C0160)+(C0170+C0180-C0190- C0200)+(C0210+C0220-C0230- C0240)+(C0250+C0260-C0270- C0280)- C0290)+S.18.01.01_((C0010+C0020- C0030-C0040)+(C0050+C0060- C0070-C0080)-C0090)	k={S.13.01.01_R0010; S.13.01.01_R0020; S.13.01.01_R0030}; k={S.18.01.01_R0010; S.18.01.01_R0020; S.18.01.01_R0030}
EpiFP'	QRT	S.23.01	R0790/C0060	
I	QRT	S.06.02; S.08.01	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0090<>1; S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C0290<>##95; S.06.02_C0290<>##96; S.08.01_C0080<>1;

⁸ QRT – formularze na potrzeby przekazywania informacji organom nadzoru zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
				S.08.01_C0240>0
IA _i	QRT	S.06.02	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C029<>##95; S.06.02_C0290<>##96 S.08.01_C0240>0
IAZ	QRT	S.06.02	S.06.02_C0170+ S.08.01_C0240	S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C0290<>##95; S.06.02_C0290<>##96
IP	QRT	S.08.01	S.08.01_C0130	S.08.01_C0080<>1; LUB(S.08.01_C0110=3; S.08.01_C0110=4)
KAD	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	VIII.2./VII.2. Koszty administracyjne	
KAK	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	VIII.1./VII.1. Koszty akwizycji	
KDU	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	VIII./VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	
KN	QRT	S.02.01	R0270/C0010	
KN _r	QRT	S.31.0	C0100	

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
KW średnia wartość z ostatnich 5 kwartałów	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	1.2. Pasywa zakładu ubezpieczeń	A. Kapitał własny	
L	QRT	S.06.02	S.06.02_C0170	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##71; S.06.02_C0290=##72; S.06.02_C0290=##73; S.06.02_C0290=##75)
L3	QRT	S.06.02/S.08.01	S.06.02_C0170+ S.08.01_C0240	S.06.02_C0150=3; S.06.02_C0290<>##7#; S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C0290<>##95; S.06.02_C0290<>##96 S.08.01_C0250=3
LO	Sprawozdanie statystyczne o działalności ubezpieczeniowej zakładów ubezpieczeń / reasekuracji	Dział 1a. Dodatkowe informacje z zakresu rodzajów ubezpieczeń – dział I – składka	Kol. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach grupowych+ Sposób zawarcia umowy – indywidualne poz. Liczba umów czynnych OGÓLEM	
Lok _i	QRT	S.06.02/S.08.01	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##1#; S.06.02_C0290=##2#; S.06.02_C0290=##5#; S.06.02_C0290=##6#); LUB(S.06.02_C0340=4; S.06.02_C0340=5; S.06.02_C0340=6; S.06.02_C0340=9); S.08.01_C0080<>1;

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
				S.08.01_C0240>0; LUB(S.08.01_C0310=4; S.08.01_C0310=5; S.08.01_C0310=6; S.08.01_C0310=9)
LokW _i	QRT	S.06.02	C0170	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##1#; S.06.02_C0290=##2#; S.06.02_C0290=##5#; S.06.02_C0290=##6#; S.06.02_C0290=##74#; S.06.02_C0290=##8#); Rok(S.06.02_C0390)=i
LRA	Sprawozdanie statystyczne o działalności ubezpieczeniowej zakładów ubezpieczeń / reasekuracji	Dział 2a. Dodatkowe informacje z zakresu rodzajów ubezpieczeń – dział II – statystyka liczby polis i wypłat z działalności bezpośredniej	Kol. Liczba ryzyk ubezpieczonych/w okresie sprawozdawczym poz. OGÓŁEM	
LS	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	11./10. Skargi na działalność zakładu ubezpieczeń	Liczba skarg rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym - ze skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym (kol.H) + Liczba skarg rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym - ze skarg wniesionych w poprzednich latach	

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
			obrotowych (kol.I)+ Liczba skarg w toku na koniec okresu sprawozdawczego – ogółem (kol.L)) poz. RAZEM	
MCR	QRT	S.23.01	R0600/C0010	
NAZ	QRT	S.02.01	R1000/C0010	
OiŚ	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	V./IV. Odszkodowania i świadczenia	
P	QRT	S.09.01	C0070+C0080+C0090+C0100+C0110	
PW	QRT, dane dot. ocen BION	S.06.02/S.08.01	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##1#; S.06.02_C0290=##2S.06.02_C0290=##5#; S.06.02_C0290=##6#); LUB(S.06.02_C0340=0; S.06.02_C0340=1; S.06.02_C0340=2; S.06.02_C0340=3); S.06.02_C0090<>1; S.06.02_C0310=2; Ocena_BION_dla S.06.02_C0200=1 S.08.01_C0080<>1; S.08.01_C0240>0;

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
				LUB(S.08.01_C0310=0; S.08.01_C0310=1; S.08.01_C0310=2; S.08.01_C0310=3)
PWK _{plan}	Plany Finansowe	5.1. Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności_1	$MIN(\frac{5. Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR}{1. Kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR)};$ $\frac{6. Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR}{2. Minimalny wymóg kapitałowy (MCR)})$	
RŁ	QRT	S.02.01	R0530/C0010+R0570/C0010+ R0620/C0010+R0660/C0010+ R0700/C0010	
RTUB	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	1.2. Pasywa zakładu ubezpieczeń	C. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	
RTUB _i	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	13. Wymagalność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych działu I oraz wartość rezerwy ubezpieczeń na życie	Rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto wg terminu wymagalności poz. RAZEM dla grupy <i>i</i>	
RTUB _{LoB Life}	QRT	S.12.01	S.12.01.01_R0200/C0150+ S.12.01.01_R0200/C0210	
SCR	QRT	S.23.01	R0580/C0010	
SCR _{aktuarialne}	QRT	S.25.01	R0030/C0030, R0040/C0030, R0050/C0030	
SCR _{koncentracji}	QRT	S.26.01	R0500/C0060	
SCR _{kredytowe}	QRT	S.25.01	R0020/C0030	
SCR _{operacyjne}	QRT	S.25.01	R0130/C0100	

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
SCR _{rynkowe}	QRT	S.25.01	R0010/C0030	
SCR _{walutowe}	QRT	S.26.01	R0600/C0060	
SPB	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	I.1. Składki przypisane brutto	
SPB _i	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	6. Rachunki techniczne działu II - działalność bezpośrednia i reasekuracja czynna	I.1. Składki przypisane brutto	
SPB _{LoB Non-Life}	QRT	S.05.01	R0110/C0200+R0120/C0200+R0130/C0200	
SPB _{plan}	Plany Finansowe	2.1. Wybrane pozycje technicznego rachunku ubezpieczeń oraz ogólnego rachunku zysków i strat_1	1. Składki przypisane brutto	
SZN	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	I. Składki	

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
SZB	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek ubezpieczeń osobowych i majątkowych	I.1. Składki przypisane brutto-I.3. Zmiany stanu rezerw składek i na ryzyko niewygasłe brutto	
ŚPD	QRT	S.06.02	S.06.02_C0170	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##71; S.06.02_C0290=##72; S.06.02_C0290=##73; S.06.02_C0290=##74)
ŚPDOJU	QRT	S.06.03	S.06.03_C0060	S.06.03_C0020 € {S.06.02_C0020 gdzie S.06.02_C0090<>1}
ŚW	QRT	S.23.01	R0500/C0010	
ŚW _{katI}	QRT	S.23.01	R0540/C0020+R0540/C0030	
ŚW _{MCR}	QRT	S.23.01	R0550/C0010	
ŚW _{plan}	Plany Finansowe	5.1. Wybrane pozycje dotyczące wypłacalności_1	3. Podstawowe środki własne ogółem + 4. Uzupełniające środki własne ogółem	
ŚW _{SCR}	QRT	S.23.01	R0540/C0010	
TR	QRT	S.06.02	S.06.02_C0170	S.06.02_C0090<>1; LUB(S.06.02_C0290=##1#; S.06.02_C0290=##2#; S.06.02_C0290=##3#; S.06.02_C0290=##7#)
URSPB	Dodatkowe roczne/kwartalne	4. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie/4. Techniczny rachunek	I.2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
	sprawozdanie finansowe i statystyczne	ubezpieczeń osobowych i majątkowych		
WF	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	3.Ogólny rachunek zysków i strat	XIII./XVI. Zysk (strata) netto	
WF _{plan}	Plany Finansowe	2.1. Wybrane pozycje technicznego rachunku ubezpieczeń oraz ogólnego rachunku zysków i strat_1	13./18. Zysk (strata) netto	
WT	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	3.Ogólny rachunek zysków i strat	I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub wynik techniczny ubezpieczeń na życie	
WT _i	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	6. Rachunki techniczne działu I - działalność bezpośrednia i reasekuracja czynna/6. Rachunki techniczne działu II - działalność bezpośrednia i reasekuracja czynna	XIII. Wynik techniczny ubezpieczeń na życie/X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	
XL	QRT, dane dot. ocen BION	S.06.02/S.08.01	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0090<>1; S.06.02_C0290=XL## ORAZ(S.06.02_C0290<>##7#; S.06.02_C0290<>##4#; S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C0290<>##95; S.06.02_C0290<>##96); S.06.02_C0090<>1;

Parametr	Typ sprawozdania	Formularz	Pozycja	Filtr
				S.06.02_C0290=XL##; S.06.02_C0310=2; Ocena_BION_dla S.06.02_C0200=1 S.08.01_C0080<>1; S.08.01_C0380=XL##; S.08.01_C0240>0
XT	QRT, dane dot. ocen BION	S.06.02/S.08.01	S.06.02_C0170+S.08.01_C0240	S.06.02_C0090<>1; S.06.02_C0290=XT## ORAZ(S.06.02_C0290<>##7#; S.06.02_C0290<>##4#; S.06.02_C0290<>##93; S.06.02_C0290<>##95; S.06.02_C0290<>##96); S.06.02_C0090<>1; S.06.02_C0290=XL##; S.06.02_C0310=2; Ocena_BION_dla S.06.02_C0200=1 S.08.01_C0080<>1; S.08.01_C0380=XT##; S.08.01_C0240>0
ZSIRi	Dodatkowe roczne/kwartalne sprawozdanie finansowe i statystyczne	6. Rachunki techniczne działu I - działalność bezpośrednia i reasekuracja czynna	VI. Zmiana stanu innych rezerw techniczno - ubezpieczeniowych na udziale własnym	

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-030 Warszawa

tel. (+48 22) 262 50 00
fax: (+48 22) 262 51 11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl